बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन निर्देशिका २०८२

(Guideline for Biomedical Equipment Management 2082)

मा. मन्त्री स्तरबाट स्वीकृत मिति २०८२/११/१३

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
व्यवस्थापन महाशाखा

बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन निर्देशिका २०८२

(Guideline for Biomedical Equipment Management 2082)

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
व्यवस्थापन महाशाखा

नेपाल सरकार

स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय

(..शाखा)

फोन नं. ४२६२५९०, ४२६२८०२, ४२६२७०६, ४२६२९३५, ४२६२८६२, ४२२३५८०

सिंहदरबार,
काठमाडौँ, नेपाल ।

प्राप्त पत्र संख्या :-
पत्र संख्या :-
चलानी नं. :-

नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

मिति : ....

विषय :-

मन्तव्य

सुरक्षित, गुणस्तरीय र भरपर्दो स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न दक्ष जनशक्तिको साथै स्वास्थ्य प्रणालीमा प्रयोग हुने बायोमेडिकल उपकरणहरूको पनि उचित व्यवस्थापन अत्यन्त आवश्यक हुन्छ। यस्ता उपकरणहरूले निदान, उपचार, निगरानी तथा जनस्वास्थ्य कार्यक्रम संचालनमा समेत महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछन। प्रविधिहरूको उचित छनोट, जडान, सञ्चालन, मर्मतसम्भार तथा सुरक्षित प्रयोग सुनिश्चित गर्न उपकरणको सम्पूर्ण जीवनचक्रको प्रभावकारी व्यवस्थापन आवश्यक हुन्छ।
हालका वर्षहरूमा नेपालको स्वास्थ्य क्षेत्रमा विभिन्न तहका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा बायोमेडिकल उपकरणहरूको उपलब्धतामा उल्लेखनीय वृद्धि भएको छ । यसले सेवा प्रवाह क्षमतामा विस्तार ल्याए पनि उपकरण व्यवस्थापनका सम्पूर्ण चरणहरूलाई व्यवस्थित रूपमा सम्बोधन गर्ने आवश्यकता पनि औल्याएको छ ।
उपकरण खरिदमा प्राथमिकता दिइने भएता पनि उपकरणको आवश्यकता, जडान, सञ्चालन, नियमित मर्मतसम्भार, अभिलेखीकरण तथा सेवा अवधि समाप्तिपछि सुरक्षित निष्कासन जस्ता अन्य चरणहरूमा अपेक्षित ध्यान पुग्न सकेको छैन। उपकरण व्यवस्थापनका यी विभिन्न चरणहरूको स्पष्ट पहिचान र समन्वयात्मक व्यवस्थापन नगरेमा उपकरण निष्क्रिय हुने, उपयोग क्षमता घट्ने तथा मर्मतसम्भारमा समस्या आउनुका साथै आर्थिक भार समेत थप हुने जोखिम रहन्छ ।
यी चुनौतीहरूलाई सम्बोधन गर्न र स्वास्थ्य प्रणालीमा बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापनलाई सुदृढ बनाउन **"बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन निर्देशिका, २०८२"** तयार गरिएको हो । यस निर्देशिकाले उपकरणको जीवनचक्रका सम्पूर्ण पक्षहरू समेटी संरचनात्मक रूपरेखा प्रदान गर्दछ ।
यस निर्देशिकाको प्रभावकारी कार्यान्वयनले उपकरणको कार्यक्षमता सुधार, सेवा अवरोध न्यूनीकरण, उत्तरदायित्व सुदृढीकरण तथा अन्ततः जनतालाई प्रदान गरिने स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर र सुरक्षामा समेत उल्लेखनीय सुधार ल्याउने विश्वास लिएको छु ।
यस महत्वपूर्ण दस्तावेज तयार पार्न योगदान पुऱ्याउने स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखा, प्राविधिक कार्यसमूह तथा संलग्न सबै विज्ञ तथा संस्थाहरूप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । साथै, यस निर्देशिकाको कार्यान्वयनमा सबै सरोकारवालाहरुको सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।

डा. विकास देवकोटा
सचिव

विकास देवकोटा
सचिव
स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
.... महाशाखा

☎ ०१-४३६१७१२
०१-४३६१७६३
इमेलः mdd@dohs.gov.np

पचली, टेकु
काठमाडौं, नेपाल ।

प.सं.:
च.नं.:

मितिः ....

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
टेकु, काठमाडौं

विषयः-

मन्तव्य

तीव्र गतिमा अगाडी बढिरहेको प्रविधि युक्त स्वास्थ्य प्रणालीमा बायोमेडिकल उपकरणहरू चिकित्सा अभ्यासको अभिन्न अंग बनेका छन् । स्वास्थ्य संस्थाका सबै तहमा निदान, उपचार, निगरानी तथा आपतकालीन सेवामा बायोमेडिकल उपकरणहरूले महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याइरहेका छन् । स्वास्थ्य क्षेत्रमा स्वास्थ्य पूर्वाधार विस्तार तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई आधुनिक बायोमेडिकल प्रविधियुक्त बनाउन उल्लेखनीय लगानी भएको छ। यस्ता लगानीले सेवा प्रवाह क्षमतामा महत्वपूर्ण सुधार ल्याए पनि बायोमेडिकल उपकरणहरूको उचित व्यवस्थापनका लागि निर्देशिकाको आवश्यकता देखिएको थियो।

हाल धेरै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा उपकरण खरिद हुने तर उपकरणको प्रभावकारी प्रयोग सुनिश्चित गर्न योजना निर्माण, आवश्यकता पहिचान, स्थापना; सञ्चालन, नियमित मर्मतसम्भार, तथा सेवा अवधि समाप्तिपछि सुरक्षित निष्कासन जस्ता सम्पूर्ण चरणहरूलाई समान रूपमा मान्यता र प्राथमिकता दिन नसकिएको अवस्था छ। उपकरण व्यवस्थापनका यी विभिन्न चरणहरूलाई व्यवस्थित रूपमा सम्बोधन नगरे सम्म उपकरणको उपयोगिता, कार्यक्षमता तथा सेवा निरन्तरतामा चुनौती उत्पन्न हुन सक्छ।

यस सन्दर्भमा जारी गरिएको बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन निर्देशिका, २०८२ ले राष्ट्रिय स्वास्थ्य प्रणालीभित्र स्वास्थ्य प्रविधिको व्यवस्थापन सुदृढीकरणतर्फ महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने विश्वास लिएको छु। यस निर्देशिकाले स्वास्थ्य संस्थाहरूमा रहेका बायोमेडिकल उपकरणहरूलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी तथा जवाफदेही ढंगले व्यवस्थापन गर्न सहयोग पुऱ्याउनेछ। यस निर्देशिकाले मानकीकृत (Standardized) अभ्यासको प्रवर्द्धन, मर्मत प्रणाली सुदृढीकरण, तथा योजना र अनुगमन प्रक्रियामा सुधार मार्फत उपकरणको कार्यक्षमता वृद्धि, सेवा अवरोध न्यूनीकरण तथा स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धिमा योगदान पुऱ्याउने अपेक्षा गरिएको छ।

यो निर्देशिका प्राविधिक विज्ञहरू,स्वास्थ्य संस्थाहरू, प्रदेश तथा स्थानीय तहका सरोकारवालाहरू तथा विकास साझेदारहरूको सहभागितामा परामर्शात्मक र सहकार्यात्मक प्रक्रियामार्फत तयार गरिएको हो। यस्तो सामूहिक प्रयासले प्रस्तुत मार्गदर्शन व्यवहारिक, समय सान्दर्भिक तथा विकसित हुँदै गएको स्वास्थ्य प्रणालीका आवश्यकता अनुरूप निर्माण भएको अनुभूति भएको छ। यस निर्देशिकाको प्रभावकारी कार्यान्वयनले नेपालमा बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापनलाई सुदृढ बनाउन महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउनेछ र अन्ततः नेपाली जनतालाई सुरक्षित, भरपर्दो तथा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने हाम्रो साझा लक्ष्य हासिल गर्न सहयोग पुग्नेछ भन्ने विश्वास लिएको छु।

यस महत्वपूर्ण दस्तावेज तयार पार्न समर्पित प्रयास गर्ने स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखा, प्राविधिक कार्यसमूह प्रति म हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु।

डा. अनुज भट्टचन
नि. महानिर्देशक
स्वास्थ्य सेवा विभाग

निमित्त महानिर्देशक

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
व्यवस्थापन महाशाखा

☎ ०१-४३६१७१२
०१-४३६१७६३
इमेल: mdd@dohs.gov.np

पचली, टेकु
काठमाडौं, नेपाल ।

प.सं.:

च.नं.:

मिति: ....

विषयः-

नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय स्वास्थ्य सेवा विभाग टेकु, काठमाडौं

हाम्रो भनाई

स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको गुणस्तर स्वास्थ्य संस्थाहरूमा प्रयोग गरिने औजार उपकरणको उपलब्धता र विश्वसनीयतामा समेत भर पर्ने हुनाले त्यस्ता उपकरणहरुको प्रभावकारी व्यवस्थापन अत्यावश्यक हुन्छ। बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन सम्वन्धि निर्देशिकाको नहुदा कार्य सम्पादनमा असहजता महसुस भएको थियो । त्यसैले स्वास्थ्य संस्थाहरुमा प्रयोग हुने बायोमेडिकल उपकरण तथा औजारहरुको प्रभावकारी, मीतव्ययी र व्यवस्थित रुपमा संचालन तथा व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्न आवश्यक भएकोले प्रस्तुत "बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन निर्देशिका-२०८२" स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालयको माननीय मन्त्री स्तरको निर्णय बाट जारी भएको छ ।

निर्देशिकाको मुख्य उद्देश्य बायोमेडिकल उपकरणहरुको प्रभावकारी व्यवस्थापन गरि गुणस्तरीय, सुरक्षित तथा दिगो स्वास्थ्य सेवा प्रवाह सुनिश्चित गर्ने, उपकरणहरुको कार्य सम्पादन गुणस्तर सुनिश्चित गर्ने, उपकरणको नियमित मर्मत सम्भार तथा दीगो व्यवस्थापनको लागि नियमित मर्मत सम्भारको व्यवस्था मिलाउने र उपकरणहरुको स्थानान्तरण, डीकमिसनिङ्ग, डिस्पोजल र अनुदान प्रकृयालाई सरलीकृत गर्ने रहेको छ । यस निर्देशिकाको संस्थागत कार्यक्षेत्र संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तह मातहतमा रहेका निकायहरु एवं स्वास्थ्य संस्थाहरु पर्दछन् । कार्यगत कार्यक्षेत्रहरुमा योजना तथा मूल्यांकन, वित्तीय व्यवस्था, प्रविधि मूल्यांकन तथा छनौट, खरिद तथा ढुवानी, जडान तथा संचालन, तालिम तथा सीप विकास, संचालन तथा सुरक्षा, मर्मत सम्भार, डिकमिसनिङ, डिस्पोजल, स्थानान्तरण तथा अनुगमन र मुल्यांकन रहेका छन् ।

स्वास्थ्य संस्थाहरुको कार्य सम्पादनलाई सुधार गर्न, लागत कम गर्न तथा स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको गुणस्तरलाई सुधार गर्न, स्वास्थ्यजन्य उपकरणहरुको जीवनचक्र व्यवस्थापन गर्न यो निर्देशिका उपयोगी हुने विश्वास लिएको छु ।

यो निर्देशिका तयार पार्न योगदान पुऱ्याउने स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखा, पूर्वाधार विकास शाखा, प्राविधिक कार्यसमूह, लेखन समूह तथा संलग्न सबै विज्ञ तथा संस्थाहरूलाई धन्यवाद व्यक्त गर्दछु। साथै, प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराएकोमा विश्व स्वास्थ्य संगठन प्रति पनि धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु।

केशव राज पण्डित
निर्देशक
व्यवस्थापन महाशाखा

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
.... महाशाखा

०१-४३६१७१२
०१-४३६१७६३
इमेल: mdd@dohs.gov.np

पचली, टेकु
काठमाडौं, नेपाल ।

प.सं.:
च.नं.:

मितिः ....

विषयः-

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
टेकु, काठमाडौं

हार्दिक आभार

समसामयिक, गुणस्तरीय, व्यवहारिक र कार्यान्वायन योग्य बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन सम्वन्धि निर्देशिकाको आवश्यकता महसुस भई बायोमेडिकल क्षेत्रका विज्ञहरु, स्वास्थ्य क्षेत्रका उपकरण प्रयोगकर्ता, नीति, योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन क्षेत्रमा क्रियाशील स्वास्थ्य क्षेत्रका विज्ञहरुको गहन छलफल तथा परामर्शका साथै नेपाल सरकार र विश्व स्वास्थ्य संगठन, नेपालको पारस्परिक समन्वय, आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा यो निर्देशिका तयार गरिएको हो।

यस निर्देशिकालाई बायोमेडिकल औजार उपकरणको क्षेत्रमा व्यवहारिक, कार्यान्वयन योग्य र गुणस्तरीय बनाउने प्रयास भएको छ । यसै प्रयासको फल स्वरूप स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको गुणस्तर कायम गर्न, स्वास्थ्य संस्थाहरूमा प्रयोग गरिने औजार उपकरणको विश्वसनीयता तथा प्रभावकारी व्यवस्थापनको लागि "बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन निर्देशिका - २०८२" स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालयको माननीय मन्त्री स्तरको निर्णय बाट जारी भएको छ ।

यस निर्देशिकाले संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तह मातहतमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई बायोमेडिकल उपकरणहरुको योजना तथा मूल्यांकन, वित्तीय व्यवस्था, प्रविधि मूल्यांकन तथा छनौट, खरिद तथा ढुवानी, जडान तथा संचालन, तालिम तथा सीप विकास, संचालन तथा सुरक्षा, मर्मत सम्भार, डिकमिसनिङ, डिस्पोजल, स्थानान्तरण तथा अनुगमन र मुल्यांकन लगाएतका कार्य गर्न सहयोग पुर्याउने छ भन्ने विश्वास लिएको छु।
निजि तथा सामुदायिक स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई पनि यो निर्देशिका सन्दर्भ सामग्रीको रुपमा प्रयोग गर्न सहयोगी हुनेछ भन्ने आशा लिएको छु ।

यो निर्देशिका तयार पार्न सहयोग पुऱ्याउने स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखा, पूर्वाधार विकास शाखा, प्राविधिक कार्यसमूह, लेखन समूह, निक साइमन इन्स्टिच्युट तथा संलग्न सबै विज्ञ तथा संस्थाहरूलाई धन्यवाद व्यक्त गर्दछु। साथै, प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराएकोमा विश्व स्वास्थ्य संगठन (WHO), नेपाललाई पनि हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

डा. प्रकाश ज्ञवाली
प्रमुख
पूर्वाधार विकास शाखा
शाखा प्रमुख

प्रस्तावनाः

स्वास्थ्य सेवामा प्रयोग हुने बायोमेडिकल उपकरण तथा सामग्रीको प्रभावकारी, मितव्ययी र व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्न वाञ्छनीय भएकोले जनस्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७५ को दफा ६४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालयले बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन निर्देशिका, २०८२ जारी गरेको छ।

परिच्छेद – १

संक्षिप्त नाम र परिभाषा

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः

१) यस निर्देशिकाको नाम नेपालीमा **"बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन निर्देशिका २०८२"** र अंग्रेजीमा **"Guideline for Biomedical Equipment Management 2082"** रहेको छ।

२) यो निर्देशिका मन्त्रालयले स्वीकृति गरेको मितिदेखि लागू हुनेछ।

२. परिभाषाः विषय र प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामाः

क) **"तालुक निकाय"** भन्नाले संघ, प्रदेश तथा स्थानीय सरकारबाट सञ्चालित स्वास्थ्य संस्थाको हकमा क्रमशः स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग; आयुर्वेद तथा बैकल्पिक चिकित्सा विभाग, स्वास्थ्य हेर्ने सम्बन्धित मन्त्रालय, स्वास्थ्य निर्देशनालय, स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र र सम्बन्धित स्थानीय तहलाई सम्झनुपर्छ।

ख) **"स्वास्थ्य संस्था"** भन्नाले चिकित्सा सेवा प्रदान गर्ने र स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी कार्यहरू सञ्चालन गर्ने अस्पताल, क्लिनिक, स्वास्थ्य केन्द्र आदिलाई सम्झनुपर्छ।

ग) **"स्वास्थ्य संस्थाहरूको तह"** भन्नाले जनस्वास्थ्य नियमावली २०७७ को दफा (९) मा उल्लेखित तहहरू सम्झनुपर्छ।

घ) **"बायोमेडिकल इकाई"** भन्नाले संघ, प्रदेश र स्थानीय तह अन्तर्गतका निकायहरू तथा सबै प्रकारका स्वास्थ्य संस्थाभित्र रहेका बायोमेडिकल उपकरणहरूको व्यवस्थापन, नियमित मर्मत, परीक्षण, क्यालिब्रेशन तथा सञ्चालन सुनिश्चित गर्ने जिम्मेवार शाखा वा इकाईलाई सम्झनुपर्छ।

ङ) **"प्राविधिक टोली"** भन्नाले बायोमेडिकल उपकरणहरूको आवश्यकता मूल्यांकन, छनोट, जडान, सञ्चालन, तालिम, मर्मत सम्भार, डिकमिसनिङ, अनुगमन तथा नियमनमा संलग्न प्राविधिक तथा विशेषज्ञहरूको समूहलाई सम्झनुपर्छ ।

च) **"अत्यावश्यक उपकरण"** भन्नाले आपत्कालीन अवस्था लगायत स्वास्थ्य सेवा निरन्तर तथा प्रभावकारी रूपमा प्रवाह गरी सेवाग्राहीको जीवन रक्षा गर्न अत्यन्त जरूरी मानीने उपकरणहरू पेसेन्ट मोनिटर, ईसीजी, डिफिब्रिलेटर, अक्सिजन सप्लाई समेतलाई सम्झनुपर्छ ।

छ) **"बायोमेडिकल उपकरण"** भन्नाले स्वास्थ्य सेवासँग सम्बन्धित विभिन्न परीक्षण, निदान, उपचार लगायत मेडिकल इन्टरभेन्सन तथा सेवाग्राहीको स्वास्थ्य स्थिति अनुगमनका लागि प्रयोग गरिने वैज्ञानिक र प्राविधिक उपकरणहरू एक्स-रे मेसिन, अल्ट्रासाउण्ड, भेन्टिलेटर, मोनिटर, ल्याव परीक्षणका उपकरण समेत लाई सम्झनुपर्छ ।

ज) **"उपकरण जीवनचक्र"** भन्नाले कुनै पनि उपकरणको कार्यक्षमता बढाउन, आयु लामो बनाउन र स्वास्थ्य सेवा प्रणालीमा लागत-प्रभावकारिता सुनिश्चित गर्न उपकरणको प्रारम्भिक अवस्था योजना निर्माण देखि अन्तिम अवस्था डिकमिसनिङ तथा डिस्पोजल सम्मको सम्पूर्ण चरणहरूलाई सम्झनुपर्छ ।

झ) **"स्वीकार्यता परीक्षण"** भन्नाले कुनै बायोमेडिकल उपकरणको खरिद वा जडान पश्चात् उपकरणको कार्यक्षमता, सुरक्षा तथा यसका मानकहरूको परीक्षण गर्ने प्रक्रियालाई सम्झनुपर्छ ।

ञ) **"प्रिभेन्टिभ मेन्टेनेन्स"** भन्नाले बायोमेडिकल उपकरणहरूको कार्यक्षमता, कार्य सम्पादन अवधि र विश्वसनीयता कायम राख्न पूर्वनिर्धारित योजना अनुसार गरिने परीक्षण, सरसफाइ र आवश्यक पार्टपूर्जाहरु परिवर्तन गर्ने प्रक्रियालाई सम्झनुपर्छ ।

ट) **"क्यालिब्रेसन"** भन्नाले निर्धारित मानक अनुसार बायोमेडिकल उपकरणहरूको परीक्षण गरी कार्य सम्पादनको विश्वसनीयता र स्तर सुनिश्चित गर्ने प्रक्रियालाई सम्झनुपर्छ ।

ठ) **"स्थानान्तरण"** भन्नाले विविध कारणले प्रयोगमा नआएका तर चालु अवस्थामा रहेका उपकरणहरूलाई आवश्यकता अनुसार अर्को स्वास्थ्य संस्था वा तालुक निकायमा फिर्ता पठाउने वा स्थान परिवर्तन गर्ने कार्यलाई सम्झनुपर्छ ।

ड) **"प्रतिस्थापन"** भन्नाले आयु समाप्त भएका तथा प्राविधिक रूपमा अयोग्य ठहरिएका उपकरणहरूको सट्टामा नयाँ प्रविधियुक्त अथवा अर्को उपयुक्त उपकरणलाई परिवर्तन गर्ने प्रक्रियालाई सम्झनुपर्छ ।

ढ) **"डिकमिसनिङ"** भन्नाले आयु समाप्त भएका तथा प्रयोगमा ल्याउन नसकिने अवस्थाका उपकरण तथा प्रविधिहरूलाई आधिकारिक रूपमा सुरक्षित र व्यवस्थित तरिकाले हटाउने प्रक्रियालाई सम्झनुपर्छ ।

ण) **"डिस्पोजल"** भन्नाले प्रयोगविहीन अवस्थामा रहेका, डिकमिसनिङ गरिएका वा पुनः प्रयोग गर्न नमिल्ने उपकरणहरू र प्रविधिहरूलाई वातावरण तथा कानून सम्बन्धी मापदण्ड पालना गरी सुरक्षित तरिकाले नष्ट गर्ने प्रक्रियालाई सम्झनुपर्छ।

त) **सरकार** : भन्नाले संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारलाई सम्झनुपर्छ।

ठ) **"विकास साझेदार"** भन्नाले विभिन्न क्षेत्रको विकास तथा निर्माणका लागि वित्तीय, प्राविधिक एवम् वस्तुगत सहायता प्रदान गर्ने द्विपक्षीय राष्ट्र, बहुपक्षीय संस्था वा अन्य विश्वव्यापी कोष सम्झनुपर्छ।

परिच्छेद – २

उद्देश्य र कार्यक्षेत्र

३. उद्देश्य: यस निर्देशिकाका उद्देश्यहरू देहायअनुसार छन्।

१) बायोमेडिकल उपकरणको प्रभावकारी व्यवस्थापन गरी गुणस्तरीय, सुरक्षित तथा दिगो स्वास्थ्य सेवा प्रवाह सुनिश्चित गर्ने।

२) बायोमेडिकल उपकरणको कार्य सम्पादन गुणस्तर सुनिश्चित गर्ने।

३) बायोमेडिकल उपकरणको दिगो व्यवस्थापनको लागि नियमित मर्मत सम्भारको व्यवस्था मिलाउने।

४) बायोमेडिकल उपकरणहरूको स्थानान्तरण, डिकमिसनिङ, डिस्पोजल र अनुदानको प्रक्रियालाई सरलीकरण गर्ने।

४. कार्यक्षेत्र: यस निर्देशिकाको कार्यक्षेत्र संस्थागत एवं कार्यगत गरी देहायअनुसार दुई प्रकारका रहनेछन्।

क) **संस्थागत कार्यक्षेत्र:** संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तह मातहत रहेका निकायहरू एवं स्वास्थ्य संस्थाहरू रहनेछन्।

ख) **कार्यगत कार्यक्षेत्रः** योजना तथा मूल्याङ्कन, वित्तीय व्यवस्था, प्रविधि मूल्याङ्कन तथा छनोट, खरिद तथा ढुवानी, जडान तथा सञ्चालन, तालिम तथा सीप विकास, सञ्चालन तथा सुरक्षा, मर्मत सम्भार, डिकमिसनिङ, डिस्पोजल, र स्थानान्तरण, तथा अनुगमन र मुल्यांकन रहनेछन्।

परिच्छेद – ३

भूमिका तथा जिम्मेवारी

५. स्वास्थ्य सेवा विभाग: स्वास्थ्य सेवा विभागको भूमिका तथा जिम्मेवारीहरू देहाय बमोजिम हुनेछन्।

१) बायोमेडिकल उपकरणहरूको खरिद, मर्मत सम्भार तथा समग्र व्यवस्थापनको लागि निर्देशन दिने।

२) स्वास्थ्य संस्थाहरूमा भएका बायोमेडिकल उपकरणहरूको अवस्था तथा उपयोगको सम्बन्धमा अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने।

३) राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रसँगको समन्वयमा स्वास्थ्यकर्मी तथा प्राविधिक टोलीहरुलाई उपकरणको प्रयोग लगायत मर्मत सम्भार सम्बन्धी क्षमता विकास र तालिमका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्ने।

४) बायोमेडिकल उपकरणहरूको खरिद, वितरण तथा मर्मतका लागि आवश्यक बजेट र वित्तीय स्रोतको व्यवस्था सुनिश्चित गर्न सम्बन्धित तालुक निकायसँग समन्वय गर्ने।

५) प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, स्वास्थ्य संस्था तथा अन्य विकास साझेदारहरूसँग समन्वय गरी बायोमेडिकल उपकरणहरूको प्रभावकारी व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्ने।

६) नयाँ प्रविधिलाई समावेश गर्दै बायोमेडिकल उपकरणहरूको स्तर र कार्यक्षमता वृद्धि गर्ने।

७) उपकरणको खरिद, आपूर्ति, स्थानान्तरण र मर्मत सम्भार गर्ने तथा उपकरणहरुको केन्द्रिकृत अभिलेखीकरण लागू गर्ने।

६. प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र: प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्रको भूमिका तथा जिम्मेवारीहरू देहाय बमोजिम हुनेछन्।

१) आवश्यक उपकरण तथा सामग्रीहरू खरिद गर्ने र समयमा नै आपूर्तिको सुनिश्चितता गर्ने।

२) प्रादेशिक स्तरमा बायोमेडिकल उपकरण तथा स्वास्थ्य सामग्रीहरूको आपूर्ति र वितरणको व्यवस्थापन गर्ने।

३) स्वास्थ्य संस्थाहरुमा रहेका उपकरणको इन्भेन्ट्री अद्यावधिक गर्ने/गराउने।

४) खरिद गरिएका उपकरणहरूको गुणस्तर परीक्षण तथा प्रमाणिकरण गर्ने।

५) उपकरण तथा सामग्रीहरूको सुरक्षित भण्डारणको व्यवस्था गर्ने।

६) उपकरणको प्रयोग तथा मर्मतको निरीक्षण गर्ने र सुधारका लागि स्वास्थ्य संस्थाहरूसँग प्रादेशिक बायोमेडिकल इकाई/शाखा मार्फत समन्वय गरी मर्मत गर्ने/गराउने ।

७) उपकरणको खरिद, आपूर्ति, स्थानान्तरण, मर्मत सम्भारको प्रतिवेदन तयार गरी अभिलेखीकरण राख्ने ।

७. स्वास्थ्य संस्था: स्वास्थ्य संस्थाको भूमिका तथा जिम्मेवारीहरू देहाय बमोजिम हुनेछन् ।

१) बायोमेडिकल उपकरणहरूको सुरक्षित तथा प्रभावकारी प्रयोग, नियमित मर्मत सम्भार र निरीक्षणको व्यवस्था गर्ने ।

२) स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई उपकरणको सही प्रयोग तथा मर्मतसम्भार सम्बन्धी प्रशिक्षणको व्यवस्था गर्ने र आवश्यक अभिमुखीकरण प्रदान गर्ने ।

३) उपकरणको अवस्था तथा प्रयोगको अभिलेखीकरण राख्ने र अनुगमन गर्न सहयोग पुर्याउने ।

४) उपकरणमा आएका समस्या र मर्मतको आवश्यकता अनुसार तत्काल प्रतिवेदन गर्ने ।

५) उपकरणहरूको सुरक्षा मापदण्ड तथा गुणस्तर सुनिश्चित गर्न सबै प्रकारका प्रोटोकल पालना गर्ने ।

६) उपकरणको संचालन तथा मर्मतको अवस्थाबारे तालुक निकायलाई मासिक रुपमा तोकिएको ढाँचामा प्रतिवेदन गर्ने ।

७) आवश्यक उपकरण तथा सामग्रीहरू खरिद गर्ने र समयमा नै आपूर्तिको सुनिश्चितता गर्ने ।

८. स्थानीय तह (महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका, नगरपालिका, गाउँपालिका):

स्थानीय तहको भूमिका तथा जिम्मेवारीहरू देहाय बमोजिम हुनेछन् ।

१) स्थानीय तहभित्र रहेका बायोमेडिकल उपकरणहरूको उचित प्रयोग र मर्मत सम्भार सुनिश्चित गर्ने ।

२) आवश्यक बायोमेडिकल उपकरण र सामग्रीहरूको उपलब्धता सुनिश्चित गर्ने, आपूर्ति र वितरणको व्यवस्थापन गर्ने ।

३) उपकरणको सुरक्षा तथा कार्यक्षमता सुनिश्चित गर्न नियमित अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने ।

४) स्वास्थ्य संस्थासँग समन्वय गरी स्थानीय तहमा कार्यरत सम्बन्धित स्वास्थ्यकर्मी तथा कर्मचारीहरूका लागि उपकरणको सही प्रयोग र मर्मत सम्भार सम्बन्धी आवश्यक प्रशिक्षण प्रदान गर्ने ।

५) उपकरणसँग सम्बन्धित समस्या र मर्मत सम्भारको जानकारी संकलन गरी सम्बन्धित निकायमा प्रतिवेदन गर्ने ।

६) बायोमेडिकल उपकरणहरूको प्रयोग र मर्मत सम्भारको अनुगमन गर्ने र सुधारका लागि सिफारिस गर्ने ।

७) आवश्यक उपकरण तथा सामग्रीहरू खरिद गर्ने र समयमा नै आपूर्तिको सुनिश्चितता गर्ने ।

९. बायोमेडिकल इकाई: बायोमेडिकल उपकरणहरूको नियमित मर्मतसम्भार सुनिश्चित गर्न स्वास्थ्य संस्था तथा स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र मातहत (संघ र प्रदेश स्तरका) सम्बन्धित निकायहरूमा बायोमेडिकल इकाई गठन गर्नु पर्नेछ । बायोमेडिकल इकाईको भूमिका तथा जिम्मेवारीहरू देहाय बमोजिम हुनेछन् ।

१) खरिद, स्थापना, संचालन, मर्मत, इन्भेन्ट्री, डिकमिसनिङ तथा डिस्पोजलका लागि समन्वय गर्ने ।

२) प्रिभेन्टिभ तथा करेक्टिभ मर्मत, क्यालिब्रेसन, गुणस्तर सुनिश्चितता लगायतका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने ।

३) विद्यमान ऐन अनुसार उपकरण खरिद, लागत विश्लेषण, वारेण्टी व्यवस्थापन गर्न सहयोग गर्ने ।

४) स्वास्थ्यकर्मी तथा प्रयोगकर्ताहरूलाई उपकरण उपयोग, मर्मत तथा सुरक्षा सम्बन्धी प्रशिक्षणको व्यवस्था गर्ने ।

५) आवश्यकता मूल्यांकन गरी नयाँ प्रविधि प्रयोगमा ल्याउने ।

६) जोखिम नियन्त्रण, जोखिम व्यवस्थापन तथा सुरक्षा मापदण्ड पालना गर्ने ।

७) उपकरणको कार्य सम्पादन तथा प्रभावकारिता मूल्यांकन गरी प्रतिवेदन गर्ने ।

८) बायोमेडिकल उपकरणको प्रभावकारी व्यवस्थापन, मर्मत तथा सुरक्षित संचालन सुनिश्चित गर्ने ।

१०. स्वास्थ्य संस्था प्रमुख: स्वास्थ्य संस्था प्रमुखको भूमिका तथा जिम्मेवारीहरू देहाय बमोजिम हुनेछन् ।

क) स्वास्थ्य संस्थामा बायोमेडिकल उपकरणहरूको सुरक्षित तथा प्रभावकारी प्रयोग, मर्मत र निरीक्षणको व्यवस्था गर्ने ।

ख) स्वास्थ्यकर्मीलाई उपकरणको उचित प्रयोग र मर्मत सम्भारका लागि तालुक निकायसँग समन्वय गरी आवश्यक तालिम तथा क्षमता विकासका कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

ग) उपकरणहरूको सुरक्षा मापदण्ड तथा गुणस्तरपूर्ण प्रयोग सुनिश्चित गर्ने ।

घ) बायोमेडिकल उपकरणहरूको खरिद तथा मर्मत सम्भारका लागि आवश्यक स्रोत र बजेट जुटाउन तालुक निकायसँग समन्वय गर्ने ।

ङ) उपकरणसँग सम्बन्धित समस्या समाधान गर्न र सुधारका लागि उपयुक्त प्रक्रिया अपनाउने ।

च) उपकरणहरूको प्रयोग र मर्मत सम्भार सम्बन्धी आवश्यक प्रतिवेदन तयार गरी अभिलेखीकरण गर्ने।

छ) संस्थामा बायोमेडिकल उपकरणहरू प्रयोग भए/नभएको सम्बन्धमा अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने।

ज) संस्थामा उपलब्ध बायोमेडिकल उपकरणहरुको सहि समयमा क्यलिब्रेसन भए/नभएको सुनिश्चित गर्ने।

११. बायोमेडिकल इन्जिनियर: बायोमेडिकल इन्जिनियरको भूमिका तथा जिम्मेवारीहरू निम्न अनुसार हुनेछन्।

क) उपकरणको खरिद, जडान, संचालन, मर्मत, योजना, डिकमिसनिङ तथा डिस्पोजल सुनिश्चित गर्ने / गराउने।

ख) चिकित्सक, नर्स र प्रयोगकर्तालाई उपकरण प्रयोग सम्बन्धी प्रशिक्षण दिने र अस्पताल प्रशासनलाई प्राविधिक सल्लाह प्रदान गर्ने / गराउने।

ग) उपकरणको प्राविधिक मूल्यांकन, वोलपत्र/दरभाउपत्र तयारी र खरिद प्रक्रियामा संलग्न हुने।

घ) स्वास्थ्य संस्थाको वार्षिक लक्ष्य प्राप्त गर्न योजना बनाउने र उपकरणको प्रभावकारिता मूल्यांकन गर्ने।

ङ) उपकरणहरूको प्रिभेन्टिभ मेन्टेनेन्स, मर्मतसम्भार तथा क्यालिब्रेसन सम्बन्धी योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने / गऱाउने।

१२. बायोमेडिकल टेक्निसियन: बायोमेडिकल टेक्निसियनको भूमिका तथा जिम्मेवारीहरू निम्न अनुसार हुनेछन्।

क) उपकरणको सूची अद्यावधिक, जडान, संचालन, मर्मत, डिकमिसनिङ तथा डिस्पोजल सुनिश्चित गर्ने।

ख) उपकरणहरूको प्रिभेन्टिभ मेन्टेनेन्स, मर्मत सम्भार तथा क्यालिब्रेसन सम्बन्धी योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने।

ग) बायोमेडिकल उपकरणहरूको आवश्यकता अनुसार खरिद, जडान, प्रयोग तथा डिकमिसनिङ प्रक्रियामा संलग्न हुने।

घ) वारण्टी अवधिमा उपकरणहरूको मूल्यांकन गर्ने, वारण्टी सकिएपछि आवश्यक मर्मत योजना तयार गर्ने।

ङ) स्वास्थ्य संस्थाले तोकेको वार्षिक लक्ष्य अनुसार उपकरण व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरू सम्पन्न गर्ने ।

च) चिकित्सक, नर्स र प्रयोगकर्ताहरूलाई उपकरण प्रयोग सम्बन्धी आवश्यकता अनुसार प्रशिक्षण तथा सहजीकरण गर्ने ।

१३. स्वास्थ्य संस्थामा रहने स्टोरकिपर :

क) निर्देशित ढाँचामा उपकरणको अभिलेखीकरण गर्ने ।

ख) भण्डारण गरिएका उपकरणहरूको सुरक्षा सुनिश्चित गर्ने र हानी वा चोरी हुनबाट जोगाउने ।

ग) उपकरणहरूमा भएको कुनै पनि क्षति, नष्ट भएको सामग्री वा अन्य समस्याहरूको समयमा नै प्रतिवेदन गर्ने ।

घ) सामग्रीको अवस्था र आयु सकिने मिति नियमित रूपमा जाँच गर्ने र पुरानो वा अस्वीकृत उपकरणको उचित व्यवस्थापन गर्ने ।

परिच्छेद – ४

योजना तथा मूल्याङ्कन

१४. बायोमेडिकल उपकरणहरूको आवश्यकता पहिचान गरी नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रमलाई आधार लिई विद्यमान ऐन तथा नियमावली अनुसार उपकरणसँग सम्बन्धित सबै योजना तर्जुमा तथा मूल्यांकन गर्नुपर्नेछ । यस कार्यमा सम्बन्धित सरोकारवाला निकायहरूलाई अनिवार्य रूपमा संलग्न गराउनुपर्नेछ ।

१५. वजेट, उपकरणको आवश्यकता र प्रदान गरिने सेवालाई आधार बनाएर उपकरण खरिद गर्नुपर्नेछ । यस प्रक्रियामा देहाय बमोजिमका विषय हुनेछन् ।

१) स्वास्थ्य संस्थाको तह अनुसार प्रदान गरिने सेवाका लागि आवश्यक उपकरणहरूको प्राथमिकता निर्धारण गर्नुपर्नेछ ।

२) विद्यमान उपकरणहरूको अवस्था मूल्यांकन गरी मर्मत सम्भार वा प्रतिस्थापनको योजना तयार गर्नुपर्नेछ ।

३) सेवाग्राहीको चाप, सेवाग्राहीको सेवाका लागि चिकित्सकीय आवश्यकता, विज्ञको सुझाव, सम्बन्धित जनशक्तिको उपलब्धता तथा स्वास्थ्य सेवा विस्तारको आधारमा उपकरणहरूको आवश्यकता विश्लेषण गर्नुपर्नेछ।

४) खरिदको लागि उपकरण छनोट गर्दा सो उपकरण सञ्चालनको निरन्तरता तथा मर्मतको लागि चाहिने सम्पूर्ण आर्थिक दायित्व (जडान, खपत हुने सामग्रीहरू, मर्मत सामग्रीहरू, मर्मत तालिम आदि) को पनि समुचित मूल्यांकन गर्नुपर्नेछ।

१६. उपकरणको अवस्था तथा प्रयोगको आधारमा योजना तर्जुमा गर्नुपर्नेछ।

परिच्छेद – ५

वित्तीय व्यवस्था

१७. उपकरणहरूको खरिद तथा व्यवस्थापनका लागि तालुक निकायले बजेट विनियोजन गर्दा निम्न बुँदाहरूको ध्यान दिनुपर्नेछ।

१) प्रचलित ऐन, नियम, तथा कार्यविधिहरुको पालना गर्नुपर्नेछ।

२) सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक उपकरणहरूको पहिचान, विश्लेषण र प्राथमिकीकरण गर्नुपर्नेछ। अत्यावश्यक उपकरणहरूलाई विशेष प्राथमिकता दिनुपर्नेछ।

३) उपकरणको प्रभावकारी सञ्चालन तथा आवश्यक पूर्वाधार विकासलाई आधार बनाउनुपर्नेछ।

४) उपकरणसम्बन्धी आकस्मिक अवस्था, आपत्कालीन अवस्था, सीप विकास, तथा सुरक्षासम्बन्धी खर्चहरूलाई समेत समेट्नुपर्नेछ।

परिच्छेद – ६

उपकरण मूल्याङ्कन तथा छनोट

१८. प्रचलित ऐन कानुनलाई आधार मानी उपकरणको मूल्यांकन तथा छनोट गर्नुपर्नेछ।

१९. उपकरण मूल्यांकन तथा छनोट कार्यमा सम्बन्धित निकायको आर्थिक प्रशासन, बायोमेडिकल उपकरणसँग सम्बन्धित कर्मचारी र प्रयोगकर्तालाई अनिवार्य संलग्न गराउनुपर्नेछ।

२०. उपकरण मुल्यांकनमा गुणस्तरको सुनिश्चितता, सेवाग्राही र स्वास्थ्यकर्मीको सुरक्षा मापदण्डहरूको पालना, आर्थिक दिगोपन र स्वास्थ्य सेवाका आवश्यकताहरूलाई सम्बोधन गर्नुपर्नेछ ।

२१. स्वास्थ्य संस्थामा उपकरणहरूको नियमित सञ्चालन, सरसफाइ र मर्मत सम्भार गर्न सक्षम जनशक्तिको उपलब्धता सुनिश्चित गर्नुपर्नेछ ।

२२. उपकरण जडान तथा प्रतिस्थापनको लागि स्थान, मौसम तथा वातावरण अनुकुल हुनुपर्नेछ। सो स्थानमा अन्य आवश्यक पूर्वाधार (भोल्टेज स्टेबिलाइजर, अनइन्टरप्टेबल पावर सप्लाइ (यूपीएस), एसी, वाटर ट्रीटमेन्ट प्लान्ट आदि) को व्यवस्था हुनुपर्नेछ ।

२३. उपकरणको मूल्यांकन तथा छनोट गर्दा राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय मापदण्डहरूको पालना गर्नुपर्नेछ ।

२४. उपकरणको मूल्यांकन तथा छनोट गर्दा मर्मतको लागि स्थानीय आपूर्तिकर्ता वा एजेन्टले आवश्यक परेमा सीपयुक्त इन्जिनियर वा प्राविधिक सेवा प्रदान गर्न सक्ने सुनिश्चितता हुनुपर्नेछ ।

२५. उपकरणको मूल्यांकन तथा छनोट गर्दा वारेन्टी/ग्यारेन्टी, स्पेयर पार्ट्सको उपलब्धता, वार्षिक मर्मत सम्झौता (एनुअल मेंटेनेंस कन्ट्रयाक्ट), समग्र मर्मत तथा सेवा सम्झौता (कॉम्प्रिहेन्सिव मेंटेनेंस कन्ट्रयाक्ट) को लागत जस्ता विषयबस्तुहरूलाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ ।

२६. ऊर्जा, पर्यावरण तथा सञ्चालनमैत्री उपकरणलाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ ।

परिच्छेद – ७

खरिद तथा ढुवानी

२७. प्रचलित ऐन तथा कानुनअनुसार बायोमेडिकल उपकरणको खरिद तथा ढुवानी गर्नुपर्नेछ ।

२८. उपयुक्त उपकरणको छनोट, समयमै उपकरणको उपलब्धता, सेवा निरन्तरता तथा उपयुक्त स्थलको सुनिश्चित भएपछि मात्र बायोमेडिकल उपकरण खरिद तथा ढुवानी गर्नुपर्नेछ ।

२९. उपकरणको सुरक्षित ढुवानीको पूर्ण जिम्मेवारी आपूर्तिकर्ताले लिनुपर्नेछ ।

३०. खरिद गर्ने निकायसँग समन्वय गरी आपूर्तिकर्ताले उपकरणको सुरक्षित भण्डारण स्थल सुनिश्चित गरेपछि मात्र ढुवानी गर्नुपर्नेछ ।

३१. उपकरण प्राप्त गर्ने निकायले उपकरणको अवस्था र परिमाण प्रमाणित हुने कागजातहरू निरीक्षण गरी सुरक्षित रूपमा भण्डारणको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद – ८

जडान तथा सञ्चालन

३२. उपकरणको प्रारम्भिक जाँच, सुरक्षा तथा सही जडान सम्बन्धी परीक्षण पश्चात् मात्र उपकरण जडान तथा सञ्चालनमा ल्याउनुपर्नेछ ।

३३. प्रचलित ऐन नियम तथा मापदण्डको पूर्ण पालना गरी उपकरणको जडान गर्नुपर्नेछ ।

३४. स्वास्थ्य सेवामा सुरक्षाको स्तर उच्च बनाई उपकरणको कार्यक्षमता सुनिश्चित गर्न जडान तथा सञ्चालनको प्रत्येक चरण अनिवार्य रूपमा पालना गर्नुपर्नेछ ।

३५. उपकरण जडान प्रक्रिया देहाय वमोजिम हुनेछ ।

१) जडान प्रक्रियाअघि उपकरण जडान स्थलको मूल्यांकन र पूर्वतयारी गर्नुपर्नेछ ।

२) उपकरण जडान गर्ने स्थान सुविधाजनक, सुरक्षित र सञ्चालन अनुकूल हुनुपर्नेछ ।

३) उपकरण सञ्चालनका लागि आवश्यक विद्युत, पानी तथा अन्य सुविधाहरूको व्यवस्था सुनिश्चित गर्नुपर्नेछ ।

४) उपकरणको आवश्यकता र मापदण्ड अनुसार भौतिक संरचनामा आवश्यक परिमार्जन गर्नुपर्नेछ ।

५) उपकरणको जडानपश्चात सम्बन्धित उत्पादक कम्पनी/आपुर्तिकर्ताले स्वास्थ्य संस्थामा रहेका प्राविधिकहरुलाई अनिवार्य रुपमा मर्मत तथा संचालन सम्बन्धी तालिम सुनिश्चित गर्नुपर्नेछ ।

३६. उपकरण जडान गर्दा स्वीकृति परीक्षण गर्नुपर्नेछ। उपकरण निर्माताद्वारा प्रदान गरिएका निर्देशिका र मापदण्डहरूको पालना गर्दै सुरक्षा परीक्षण तथा उपकरणको सुरक्षित कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्न देहायका प्रारम्भिक परीक्षणहरू समावेश गर्नुपर्नेछ ।

१) प्रारम्भिक परीक्षण: उपकरणले अपेक्षित कार्य पूरा गर्न सक्ने सुनिश्चितता गरेको हुनुपर्नेछ ।

२) प्राविधिक परीक्षण: प्राविधिक पक्षहरूको कार्यक्षमताको परीक्षण गर्नुपर्नेछ ।

३) सुरक्षा परीक्षण: सम्भावित जोखिमहरूको समीक्षा गरी सुरक्षा मापदण्डहरूको पालना सुनिश्चित गर्नुपर्नेछ ।

४) कार्यसम्पादन परीक्षण: उपकरणको कार्य सम्पादन मूल्यांकन गरी सेवा गुणस्तर सुनिश्चित गर्नुपर्नेछ ।

३७. जडान सम्पन्न भएपछि उपकरणलाई सञ्चालनमा ल्याउने प्रक्रिया अनुसूची १ अनुसार हुनुपर्नेछ ।

३८. उपकरण सञ्चालनका लागि निम्न मापदण्डहरूको पालना गरी स्वीकृति प्राप्त गर्नुपर्नेछ ।

१) उपकरणको गुणस्तर परीक्षण गरी सञ्चालन अनुमति प्राप्त गर्नुपर्नेछ (गुणस्तर सुनिश्चितता)।

२) सम्बन्धित निकायहरूबाट परीक्षण प्रतिवेदनहरूको समीक्षा गरी सञ्चालन स्वीकृति लिनुपर्नेछ (संस्थागत स्वीकृति)।

३) जडान र सञ्चालन प्रक्रियासँग सम्बन्धित सबै अभिलेखहरू (परीक्षण प्रतिवेदन, सुरक्षा जाँच, सञ्चालन अनुमति आदि) अद्यावधिक राख्नुपर्नेछ (अभिलेखिकरण)।(अनुसूची १)।

३९. जडान तथा सञ्चालन प्रक्रिया सम्पन्न भएपछि स्वास्थ्य संस्थाका सम्बन्धित कर्मचारी तथा प्रयोगकर्ताहरूलाई उपकरणको सही प्रयोग, नियमित मर्मत सम्भार, सम्भावित समस्याको समाधान तथा आपत्कालीन अवस्थामा अपनाउनुपर्ने प्रक्रिया सम्बन्धी आवश्यक निर्देशन र प्रशिक्षण प्रदान गर्नुपर्नेछ।

परिच्छेद – ९

तालिम तथा सीप विकास

४०. उपकरणको सञ्चालन, मर्मत सम्भार, आपत्कालीन सुरक्षा, प्रभावकारी प्रयोग तथा व्यवस्थापनका लागि स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई आवश्यकता अनुसार, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र अथवा प्रादेशिक स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको नेतृत्वमा तालिम दिनुपर्नेछ।

४१. उपकरणहरूको सही उपयोग सुनिश्चित गर्न स्वास्थ्यकर्मी तथा सम्बन्धित प्राविधिकहरूलाई आवश्यकताअनुसार तालिम प्रदान गर्नुपर्नेछ।

४२. नयाँ उपकरण तथा अद्यावधिक प्रविधिको विकासलाई दृष्टिगत गरी सम्बन्धित प्राविधिकहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न सीपमूलक तालिम प्रदान गर्नुपर्नेछ।

४३. तालिम तथा सीप विकासको कार्यान्वयन देहाय वमोजिम गर्नुपर्नेछ।

१) उपकरणको आधारभूत कार्य प्रणाली, सञ्चालन मापदण्ड र आपत्कालीन प्रक्रियाको जानकारी दिन उपकरण सञ्चालन (अपरेशनल) तालिमको व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ।

२) उपकरणको नियमित मर्मत सम्भार, समस्या समाधान तथा स्थानान्तरण प्रक्रियाबारे जानकारी दिन मर्मत सम्भार तालिमको व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ।

३) उपकरणको प्रयोग गर्दा उत्पन्न हुनसक्ने जोखिम न्यूनीकरण र आपत्कालीन व्यवस्थापनका उपायबारे जानकारी दिन सुरक्षा तालिमको व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ।

४) नयाँ उपकरण तथा अद्यावधिक प्रविधिको सञ्चालनका लागि विशेष ज्ञान दिन प्रविधि अद्यावधिक तालिमको व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ।

४४. उपकरण अपरेटर तथा मर्मत कर्मचारीको तालिममा उपकरण ह्यान्डलिङ, सञ्चालन प्रक्रिया, उचित प्र योग, मर्मत तथा सरसफाई मापदण्ड, सुरक्षा उपायहरू र उपकरण सूचीकरण सम्बन्धी विषयवस्तुहरू समेट्नुपर्नेछ।

परिच्छेद – १०

सञ्चालन तथा सुरक्षा

४५. प्रचलित ऐन, नियम, मापदण्ड अनुसार उपकरणको सुरक्षित उपयोग, जोखिम न्यूनीकरण तथा स्वास्थ्यकर्मी र सेवाग्राहीको सुरक्षालाई प्राथमिकतामा राखी प्रभावकारी सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।

४६. उपकरणको सुरक्षित तथा प्रभावकारी सञ्चालनका लागि निम्न कार्यहरु गर्नुपर्नेछ।

१) उपकरणको जाँच, स्वीकृति परीक्षण तथा सम्पूर्ण प्रमाणीकरण (डिजाइन क्वालिफिकेसन, इन्स्टलेसन क्वालिफिकेसन, अपरेशनल क्वालिफिकेसन तथा परफर्मेन्स क्वालिफिकेसन) लगायतका क्रियाकलापहरु अनुसूची १ अनुसार सम्पन्न भएको सुनिश्चित गर्नुपर्नेछ।

२) विद्युत सुरक्षा, रेडियसन न्यूनीकरण र प्रयोगकर्ताको सहजता सुनिश्चित गर्नुपर्नेछ।

३) स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई उपकरण संचालन सम्बन्धी आवश्यक प्रशिक्षण अथवा अभिमुखीकरण प्रदान गर्नुपर्नेछ।

४) उपकरण सञ्चालनपूर्व आवश्यक पूर्वाधारहरू (विद्युत, नेटवर्क कनेक्टिभिटि, आदि) सुनिश्चित गर्नुपर्नेछ।

५) उपकरण उत्पादकको मापदण्ड, प्रयोगकर्ता पुस्तिका तथा अन्य सम्बन्धित मापदण्डहरू पालना गरी उपकरण सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।

६) जोखिम न्यूनीकरण, प्राविधिक समस्या समाधान तथा आकस्मिक व्यवस्थापनका प्रक्रिया पालना गर्दै उपकरणलाई सधैं सञ्चालन योग्य अवस्थामा राख्नुपर्नेछ।

७) उपकरणको आकस्मिक समस्या समाधान, विद्युत पावर ब्याकअप प्रणाली लगायतका व्यवस्था सुनिश्चित गरी सेवाग्राहीको स्वास्थ्य सुरक्षामा प्रतिकूल असर नपर्ने विशेष ध्यान दिनुपर्नेछ।

४७. उपकरणको समस्या समाधानका लागि प्राविधिक टोलीसँग नियमित सम्पर्क राखी दैनिक, साप्ताहिक तथा मासिक अनुगमन योजनाहरू तयार गरी उपकरणको नियमित सञ्चालन सुनिश्चित गर्नुपर्नेछ।

परिच्छेद – ११

मर्मत सम्भार

४८. बायोमेडिकल उपकरणको नियमित मर्मत सम्भारको लागि स्वास्थ्य संस्थाले एक बायोमेडिकल इकाईको गठन गर्नु पर्नेछ । स्वास्थ्य संस्थामा रहेको बायोमेडिकल उपकरणको मर्मत सम्भारको मुख्य जिम्मेवारी सोही संस्थाको बायोमेडिकल इकाईको हुनुपर्नेछ ।

४९. नियमित स्वास्थ्य सेवा प्रवाह सुनिश्चित गर्न उपकरणको आपत्कालीन मर्मतलाई विशेष प्राथमिकतामा राखी मर्मत कार्यहरूको प्राथमिकता निर्धारण गर्नुपर्नेछ। आन्तरिक हिसाबले मर्मत सम्भव नभएका उपकरणहरूलाई अनिवार्य रूपमा वार्षिक मर्मत सम्झौता (एनुअल मेंटेनेंस कन्ट्रयाक्ट) वा समग्र मर्मत तथा सेवा सम्झौता (कॉम्प्रिहेन्सिव मेंटेनेंस कन्ट्रयाक्ट) अन्तर्गत राखिनुपर्नेछ ।

५०. नियमित अनुगमन गरी उपकरणको समस्या पहिचान पश्चात् मर्मत प्रक्रिया लागू गर्नुपर्नेछ। जटिल मर्मत कार्यका लागि विशेषज्ञ प्राविधिक वा आपूर्तिकर्तासँग समन्वय गर्नुपर्नेछ ।

५१. मर्मत पश्चात् उपकरणको परीक्षण गरी सकेपछि मर्मत प्रतिवेदन सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था तथा विभागीय प्रमुखबाट प्रमाणित गरी सुरक्षित अभिलेखिकरण गर्नुपर्नेछ र सोसँग सम्बन्धित देहायका सम्पूर्ण विवरणहरू नेपाल सरकारद्वारा निर्धारित सूचना प्रणालीमा अद्यावधिक गर्नुपर्नेछ ।

१) प्रत्येक उपकरणको विगतमा गरिएको मर्मत तथा पार्टपूर्जाहरूको अवस्थाबारे विवरण ।
२) मर्मत भइरहेका कार्यहरूको विवरण तथा संख्या ।
३) मर्मत हुन बाँकी कार्यहरूको विवरण तथा संख्या ।
४) कार्य प्रगति विवरण ।
५) मर्मत कार्य ढिलो हुने वा भएको भए सोको कारणहरू ।
६) भावी कार्य योजना ।

५२. प्रत्येक प्रयोगकर्ता संस्थाले साप्ताहिक, मासिक र वार्षिक परीक्षण तालिका तयार गरी परीक्षण, क्यालिब्रेसन र सुरक्षा परीक्षण गर्नु वा गराउनुपर्नेछ र प्रमाणित प्रतिवेदन सुरक्षित राख्नुपर्नेछ ।

५३. सेवाग्राहीको सुरक्षा र उपकरणको कार्यक्षमता सुनिश्चित गर्न सबै बायोमेडिकल उपकरणहरूसँग सम्बन्धित सुरक्षा मापदण्डहरू पालन गर्नुपर्दछ ।

५४. नयाँ प्रविधिमा स्तरवृद्धि वा अद्यावधिक गरिएका उपकरणको क्यालिब्रेसन निर्धारित समयमा गर्नुपर्नेछ ।

५५. उपकरणको जटिलताको आधारमा देहाय वमोजिमका मर्मत ढाँचा अवलम्वन गर्नुपर्नेछ ।

१) आन्तरिक मर्मत: प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाकै बायोमेडिकल इकाईको प्राविधिकबाट नै उपकरणको मर्मत सम्भार गर्नुपर्नेछ। सम्बन्धित इकाईबाट मर्मत हुन नसक्ने जटिल प्रकृतिको मर्मत आवश्यक भएमा तालुक निकायको बायोमेडिकल इकाईसँग समन्वय गरी मर्मत गर्नुपर्नेछ। यस प्रक्रियाका लागि अनुसूची २ देखि ५ सम्मका फारामहरूको प्रयोग गर्नुपर्नेछ ।

२) बाह्य मर्मत: आन्तरिक मर्मत गर्न नसकिने/हुन नसक्ने अवस्थाका उपकरणहरूका लागि सम्बन्धित उत्पादक कम्पनी, आपूर्तिकर्ता र विशेषज्ञसँग सेवा लिन सकिनेछ ।

५६. प्रत्येक बायोमेडिकल उपकरणको नियमित परीक्षण, सर्भिसिङ तथा उपकरणमा देखिने सम्भावित समस्या पहिचान गरी समयमा सुधार गर्नको लागि अनुसूची ६ वमोजिम प्रिभेन्टिभ मेन्टेनेन्स योजना लागु गर्नुपर्नेछ ।

५७. प्रत्येक बायोमेडिकल उपकरणको मर्मतपश्चात् सो मर्मतको विवरण अनुसूची ७ मा रहेको करेक्टिभ मेन्टेनेन्स फारममा अभिलेखीकरण गर्नुपर्नेछ ।

५८. उपकरण मर्मतको प्राथमिकता निर्धारण गर्न बिग्रिएका उपकरणहरूलाई देहाय अनुसार वर्गीकरण गर्नु पर्नेछ।

१) कालो: आयु सकिएको वा मर्मत गर्न नसकिने गरी बिग्रिएको उपकरण मर्मत गर्नु नपर्ने ।

२) रातो: आंशिक रूपमा बिग्रिएको वा बिग्रिएर प्रयोग गर्न नसकिने अवस्थाको उपकरण, जसको अभावले स्वास्थ्य संस्थाको आपत्कालीन तथा जीवनरक्षक सेवा अवरुद्ध गर्दछ। तत्काल मर्मत गर्नुपर्ने ।

३) पहेँलो: आंशिक रूपमा बिग्रिएको वा बिग्रिएर प्रयोग गर्न नसकिने अवस्थाको उपकरण, जसको अभावले स्वास्थ्य संस्थाको आपत्कालीन तथा जीवनरक्षक सेवा अवरुद्ध गर्दैन। छिटो मर्मत गर्नुपर्ने ।

४) हरियो: सामान्य रूपमा काम गरिरहेको, सामान्य मर्मतबाट सञ्चालनमा ल्याउन सकिने अवस्थाको उपकरण ।

५९. मर्मत तथा जाँच गर्ने क्रममा सम्बन्धित व्यक्तिले अनिवार्य रूपमा देहाय वमोजिमका सुरक्षात्मक उपायहरू प्रयोग गर्नुपर्नेछ ।

१) विद्युतीय सुरक्षाका लागि इन्सुलेटेड पञ्जा, सुरक्षित चस्मा, एन्टि-स्टाटिक उपकरणहरू आदिको प्रयोग तथा उच्च भोल्टेज र ग्यास सम्बन्धी उपकरणहरूको लागि बिशेष सावधानी अपनाई सुरक्षित रहनुपर्नेछ ।

२) रसायनिक तथा जैविक जोखिमका लागि मास्क, स्यानिटाइजर, व्यक्तिगत सुरक्षाका सामग्री आदि प्रयोग गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद – १२

अभिलेखिकरण तथा सूचना प्रणाली

६०. बायोमेडिकल उपकरणहरूको उपकरण जीवनचक्र बारे जानकारी लिन तथा अनुगमन र मूल्यांकन प्रक्रियालाई व्यवस्थित बनाउन खरिद, जडान, सञ्चालन, मर्मत, स्थानान्तरण, डिकमिसनिङ तथा डिस्पोजलसम्बन्धी सम्पूर्ण यथार्थ विवरण नेपाल सरकारद्वारा निर्धारित सूचना प्रणालीमा समयमा नै सुव्यवस्थित रूपमा अभिलेखिकरण गर्नुपर्नेछ। उक्त प्रणालीको प्रयोग संघ, प्रदेश र स्थानीय तीनै तहका निकाय तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूले गर्नुपर्नेछ।

६१. आर्थिक पारदर्शिता तथा उत्तरदायित्व सुनिश्चित गर्न सम्पूर्ण वित्तिय तथा प्राविधिक जानकारी उचित रूपमा अभिलेखिकरण गरी उपकरणहरूको सूची, अवस्था, मर्मत तालिका र मर्मत विवरणको विद्युतिय अभिलेख नेपाल सरकारद्वारा निर्धारित सूचना प्रणालीमा प्रविष्ट गर्नुपर्नेछ।

६२. उपकरण तथा त्यसको मर्मत सम्बन्धी विवरण सरल रूपमा प्राप्त गर्न र स्वास्थ्य संस्थाहरूबीच समन्वय प्रभावकारी बनाउन सम्भव भएसम्म रेडियो फ्रिक्वेन्सी आइडेन्टिफिकेसन, बारकोड स्क्यानिङ, क्यूआर कोड जस्ता ट्र्याकिङ प्रणालीहरूको प्रयोग गर्नुपर्नेछ।

६३. सूचना प्रणालीको प्रभावकारी प्रयोगका लागि सम्बन्धित कर्मचारीहरूलाई आवश्यकता अनुसार तालिम वा अभिमुखिकरण गर्नुपर्नेछ।

६४. बायोमेडिकल उपकरणसम्बन्धी सम्पूर्ण अभिलेख अनुसूची ८ बमोजिम राख्नुपर्नेछ।

परिच्छेद – १३

डिकमिसनिङ तथा डिस्पोजल

६५. बायोमेडिकल उपकरणलाई देहायका अवस्थामा डिकमिसनिङ तथा डिस्पोजल गर्न सकिनेछ।

१) उपकरण उत्पादकले जारी गरेको म्याद खुल्ने प्रमाणपत्रको आधारमा म्याद समाप्त भएको वा उत्पादकद्वारा अन्य कारणले सञ्चालन नगर्न सिफारिस गरिएको र थप प्रयोग गर्न नसकिने अवस्थामा रहेको उपकरण।

२) उत्पादक वा आपूर्तिकर्ताको प्राविधिकबाट मर्मत गर्न नसकिने भनी पर्याप्त कारणसहित सिफारिस प्राप्त भई बायोमेडिकल इकाईद्वारा प्रमाणित गरिएको अवस्थामा।

३) उपकरणको प्रयोगले जनस्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर गर्ने प्रमाणित भएमा।

४) राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड परिवर्तन भई विद्यमान उपकरण प्रयोग गर्न अयोग्य भएको अवस्थामा।

५) प्रविधि पुरानो भई कार्यक्षमता घटेको र मर्मत खर्च प्रचलित कानुनले तोकेकोभन्दा बढी भएको अवस्थामा।

६६. डिकमिसनिङ तथा डिस्पोजल गर्नुपर्ने उपकरणका पार्टपूर्जाहरू अन्य उपकरणको मर्मतमा आवश्यक भएमा, स्वास्थ्य संस्थाको बायोमेडिकल इकाईले तिनलाई पहिचान गरी डिकमिसनिङ र डिस्पोजल गर्नु अघि उपकरणको आकृति नबिगार्ने गरी निकालेर राख्न सकिनेछ, र त्यसको अभिलेखिकरण गर्नुपर्नेछ।

६७. दफा ६५ मा उल्लेख भएअनुसारका उपकरणहरू सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाले प्रचलित कानुनअनुसार लिलामी प्रक्रियामा लैजानुपर्नेछ। तर लिलामी योग्य नभएका उपकरणहरूलाई उचित रूपमा वर्गीकरण गरी व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ।

६८. दफा ६७ मा उल्लेख भएअनुसारका उपकरणहरू व्यवस्थापन गर्दा स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पार्ने फोहरजन्य उपकरणहरू (जस्तै विकिरणयुक्त, रासायनिक फोहोरयुक्त आदि) लाई प्रचलित कानुन तथा राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार वर्गीकरण र व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ।

६९. उपकरणको डिकमिसनिङ तथा डिस्पोजल गर्दा अनुसूची ९ अनुसारको फारम भरि कार्यालय प्रमुखबाट प्रमाणित गराई त्यसको अभिलेखिकरण गर्नुपर्नेछ।

परिच्छेद – १४

अनुदान सम्बन्धी व्यवस्था

७०. स्वास्थ्य संस्था तथा तालुक निकायहरूले अनुदान लिँदा त्यसको उद्देश्य र आवश्यकतालाई पुष्टि गरि मात्र अनुदान लिनुपर्ने र अनुदान लिने भनि यकिन गरिएका उपकरणको वारेन्टी/ग्यारेन्टीको अवधि र सो अवधिमा सेवा दिने संस्थाको विवरण प्रस्ट खुलेको हुनु पर्नेछ। आवश्यकता नभएका, उपयोगी नहुने वा सञ्चालन गर्न नसकिने उपकरणहरू स्वीकार गर्नुहुँदैन।

७१. अनुदानमा उपकरण स्वीकार गर्नु अघि सम्बन्धित निकाय वा स्वास्थ्य संस्थाले निम्न पक्षहरू ध्यानमा राख्नु पर्नेछ।

१) उपकरणबाट प्रत्यक्ष लाभान्वित हुने सेवाग्राहीहरूको विश्लेषण।

२) उपकरणको उपयोगिता, स्थानीय उपयुक्तता, खपत सामग्री तथा सेवा प्रदायकको उपलब्धता र अपेक्षित प्रयोगको सुनिश्चितता।

३) आवश्यक पूर्वाधार, जनशक्ति, सञ्चालन तथा मर्मतका लागि बजेटको सुनिश्चितता।

७२. अनुदानमा उपकरण प्रदान गर्ने दातृ निकायले निम्न जिम्मेवारीहरू निर्वाह गर्नुपर्नेछ।

१) उपकरण प्राप्त गर्ने निकाय वा स्वास्थ्य संस्थासँग समन्वय गरी आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गर्नुपर्नेछ। यदि पूर्वाधार निर्माणको जिम्मेवारी उपकरण प्राप्त गर्ने निकाय वा स्वास्थ्य संस्थाले लिएमा, दातृ निकायले पूर्वाधार सम्बन्धी आवश्यक जानकारी समयमै उक्त निकाय वा स्वास्थ्य संस्थालाई उपलब्ध गराउनुपर्नेछ।

२) उपकरणको जडान तथा सञ्चालन सम्बन्धी अभिमुखीकरण वा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ।

३) उपकरणसँगै प्रदान गरिने सम्पूर्ण पार्टपूर्जा तथा सामग्रीहरू स्पष्ट विवरणसहित हस्तान्तरण फारममा उल्लेख गरी हस्तान्तरण गर्नुपर्नेछ। साथै, वारेन्टी/ग्यारेन्टी विवरण र स्थानीय सेवा प्रदायक तथा वितरकको जानकारी समेत उपकरण प्राप्त गर्ने संस्थालाई उपलब्ध गराउनुपर्नेछ।

७३. अनुदानमा उपकरण प्राप्त गरी वितरण गर्ने निकायले निम्न जिम्मेवारीहरू निर्वाह गर्नुपर्नेछ।

१) संभावित अनुदान अवसरलाई मध्यनजर गर्दै उपकरण वितरण गरिने मातहतका स्वास्थ्य संस्था/निकायहरू तथा तिनमा आवश्यक उपकरणहरूको विवरण तयार राख्ने।

२) उपकरणहरुको विवरण र वितरण भएका निकाय/स्वास्थ्य संस्थाहरूको अभिलेखिकरण गर्ने।

३) वितरित उपकरणहरुको नियमित सञ्चालन सुनिश्चित गर्न अनुगमन गर्ने/गराउने।

४) अनुदान प्राप्त गर्ने स्वास्थ्य संस्थाले स्टोरमा उपकरण दाखिला गरेको सुनिश्चित गर्ने र सो अभिलेख अनुदान दिने दातृ निकायलाई उपलब्ध गराउने।

७४. स्वास्थ्य संस्थाले सिधै अनुदानमा उपकरण स्वीकार गरेको अवस्थामा, प्राप्त उपकरणहरूको स्टोरमा दाखिला गरी विस्तृत विवरण तालुक निकायमा अद्यावधिक गराउनु पर्नेछ र सो स्टोर अभिलेख अनुदान दिने दातृ निकायलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

परिच्छेद – १५

स्थानान्तरण

७५. प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाले आफ्नो संस्थामा रहेका उपकरणहरूको सञ्चालन अवस्था सम्बन्धित तालुक निकायमा अर्धवार्षिक रूपमा विवरण पठाउनुपर्नेछ। स्थानीय तहको हकमा, उक्त विवरण सम्बन्धित प्रदेशको तालुक निकायमा पठाउने जिम्मेवारी हुनेछ। यसरी प्राप्त विवरणको आधारमा तालुक निकायले संघ तथा प्रदेश अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थामा भएका उपकरणहरूको सञ्चालन अवस्था अद्यावधिक गर्नुपर्नेछ।

७६. स्वास्थ्य संस्थामा प्रयोगमा नरहेका उपकरणहरू संघ तथा सम्बन्धित प्रदेशले दफा ७५ बमोजिम प्राप्त अभिलेखको आधारमा अन्य आवश्यक स्वास्थ्य संस्थामा स्थानान्तरण गरी प्रयोगमा ल्याउन सक्नेछ।

७७. स्वास्थ्य संस्थाबाट माग प्राप्त भएको अवस्थामा, संघ तथा प्रादेशिक निकायहरूले यथासम्भव दफा ७६ बमोजिम नजिकको स्वास्थ्य संस्थाबाट उपकरण स्थानान्तरण गर्न प्राथमिकता दिनुपर्नेछ।

७८. संघ तथा प्रादेशिक निकायहरूले मातहतका स्वास्थ्य संस्थामा सञ्चालनमा नरहेका उपकरणहरूको समस्याको वास्तविक कारण पहिचान गरी समाधानको पहल गर्नुपर्नेछ। यदि यस्ता उपकरणहरू ६ महिनासम्म पनि सञ्चालनमा आउन नसकेमा सम्बन्धित निकायले ती उपकरणहरू फिर्ता लिने वा अन्य संस्थामा स्थानान्तरण गर्न सक्नेछ।

७९. स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत बायोमेडिकल इन्जिनियर/टेक्निसियन, वा आवश्यक परेमा उत्पादक वा बिक्रेता कम्पनीबाट उपकरणको परीक्षण गराई, उपकरण पुनः सञ्चालनमा ल्याउन सुनिश्चित भएपछि मात्र स्थानान्तरण गर्नुपर्नेछ।

८०. तालुक निकायले उपकरण प्राप्त गर्ने संस्थामा उपकरण सञ्चालनका लागि आवश्यक पूर्वाधार, जनशक्ति र बजेटको सुनिश्चितता गरेपछि मात्र ती उपकरणहरू पठाउनुपर्नेछ।

८१. स्थानान्तरण भएर आएका उपकरणहरूको जडान र सञ्चालन सम्बन्धी तालिमको जिम्मेवारी विक्रेता कम्पनी तथा उपकरण प्राप्त गर्ने संस्थाको हुनेछ। यस कार्यको समन्वय सम्बन्धित तालुक निकायले गर्नुपर्नेछ।

८२. स्थानान्तरण गरिने उपकरणहरू पठाउने स्वास्थ्य संस्थाले उपकरणसँगै रहेका सबै पार्टपूर्जा तथा सामग्रीहरू खुला रूपमा हस्तान्तरण फारम प्रमाणित गरी पठाउनुपर्नेछ। उपकरण प्राप्त गर्ने संस्थाले उक्त उपकरण यथास्थितिमा प्राप्त भएको जानकारी सम्बन्धित तालुक निकाय र पठाउने संस्थामा गराउनुपर्नेछ। प्राप्त भएका उपकरणहरू सञ्चालनमा ल्याउने जिम्मेवारी उपकरण प्राप्त गर्ने संस्थाको हुनेछ।

८३. स्वास्थ्य संस्थाले आफैं खरिद गरेका वा अनुदानमा प्राप्त गरेका उपकरणहरूको हकमा पनि यस परिच्छेदमा रहेका सबै व्यवस्था लागू हुनेछन्।

परिच्छेद – १६

अनुगमन तथा मूल्यांकन

८४. बायोमेडिकल उपकरणको व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकनका लागि देहाय वमोजिमका समितिहरू रहनेछन्।

(१) संघीय स्तरमा देहाय बमोजिम बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति रहनेछ।

१	महानिर्देशक, स्वास्थ्य सेवा विभाग	संयोजक
२	महाशाखा प्रमुख, नीति, योजना तथा अनुगमन महाशाखा, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	सदस्य
३	सम्बन्धित महाशाखा प्रमुख	सदस्य
४	निर्देशक, उपचारात्मक सेवा महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा विभाग	सदस्य
५	निर्देशक, व्यवस्थापन महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा विभाग	सदस्य
6	प्रमुख, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र	सदस्य
७	शाखा प्रमुख, आपूर्ति शाखा	सदस्य
८	शाखा प्रमुख, आर्थिक प्रशासन शाखा	सदस्य
९	बायोमेडिकल ईन्जिनियर, स्वास्थ्य सेवा विभाग	सदस्य
१०	शाखा प्रमुख, पूर्वाधार विकास शाखा	सदस्य सचिव

आवश्यकता अनुसार विषयविज्ञ आमन्त्रण गर्न सकिने।

क) संघीय स्तरको बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ।

१) संघीय तहबाट खरिद हुने उपकरणहरूको मागको आधारमा उपकरणहरूको प्रकृति तथा प्रविधिको छनोट गरि खरिद गर्ने निकायलाई सिफारिस गर्ने।

२) बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित क्रियाकलापहरू कार्यान्वयन गर्न मन्त्रालय, प्रदेश तथा स्थानीय तहसँग समन्वय तथा सहकार्य गर्ने।

३) प्रदेश, स्थानीय तह तथा सरोकारवाला स्वास्थ्य संस्थाहरूसँग समन्वय गरी बायोमेडिकल उपकरणको व्यवस्थापन तथा स्तरोन्नति सम्बन्धी राष्ट्रिय योजना तयार गर्ने।

४) संघ मातहतका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा रहेका उपकरणहरूको संचालन स्थितिको नियमित प्रतिवेदन तथा अन्य स्वास्थ्य संस्थाको मागका आधारमा उपकरण स्थानान्तरणमा सहजिकरण गर्ने।

५) संघ मातहतका स्वास्थ्य संस्था तथा निकायहरूमा बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापनको अवस्था बारे नियमित अनुगमन, पृष्ठपोषण गर्ने। अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यको लागि आवश्यकता अनुसार उपसमिति गठन गरी अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने / गराउने।

६) यो निर्देशिका कार्यान्वयन गर्दा आई परेका सबै समस्याहरू समाधानका लागि आवश्यक निर्णय लिने।

७) सबै तहका स्वास्थ्य संस्थामा उपकरण व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यका लागि आवश्यकता अनुसार उपसमिति गठन गर्न सकिनेछ।

(२) प्रदेशस्तरमा देहाय बमोजिम बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति रहनेछ।

१	सचिव, प्रदेश मन्त्रालय	संयोजक
२	प्रमुख, प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र	सदस्य
३	प्रतिनीधि, योजना हेर्ने महाशाखा, स्वास्थ्य हेर्ने मन्त्रालय	सदस्य
४	निर्देशक, स्वास्थ्य निर्देशनालय	सदस्य
५	प्रदेशस्तरीय निकायमा कार्यरत बायोमेडिकल ईन्जिनियर	सदस्य
६	शाखा प्रमुख, योजना, अनुगमन तथा खरिद शाखा, प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र	सदस्य सचिव

आवश्यकता अनुसार विषयविज्ञ आमन्त्रण गर्न सकिने।

क) प्रदेशस्तरको बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ।

१) प्रादेशिक तहबाट खरिद हुने उपकरणहरूको मागको आधारमा उपकरणहरूको प्रकृति तथा प्रविधिको छनोट गरी खरिद गर्ने निकायलाई सिफारिस गर्ने।

२) बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित क्रियाकलापहरू कार्यान्वयन गर्न संघ तथा स्थानीय तहसँग समन्वय तथा सहकार्य गर्ने।

३) प्रदेश तथा स्थानीय तह अन्तर्गत बायोमेडिकल उपकरणको खरिद तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यकता अनुसार प्राविधिक सहयोग दिने।

४) प्रदेश तथा स्थानीय तह मातहत स्वास्थ्य संस्थाहरूका उपकरणहरूको संचालन अवस्थाको नियमित अनुगमन गर्ने र पृष्ठपोषण दिने। प्राप्त अद्यावधिक प्रतिवेदनको विश्लेशन गरी मागका आधारमा आवश्यकता अनुसार स्थानान्तरण गर्ने / गराउने।

५) प्रदेश मातहतका स्वास्थ्य संस्थामा उपकरण व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यका लागि आवश्यकता अनुसार उपसमिति गठन गर्न सकिनेछ।

६) अनुगमन समितिले स्वास्थ्य संस्थाहरूमा बायोमेडिकल उपकरणहरूको अवस्था अनुगमन तथा मूल्यांकन गरी सुझावसहितको प्रतिवेदन दिने।

(३) स्थानीय तहमा देहाय बमोजिमको बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति रहनेछ।

१	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	संयोजक
२	स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत बायोमेडिकल इन्जिनियर / टेक्निसियन वा मर्मतसम्भार को जिम्मेवारी बोकेको व्यक्ति	सदस्य
३	स्वास्थ्य शाखा / महाशाखा / विभाग प्रमुख	सदस्य सचिव

आवश्यकता अनुसार विषयविज्ञ आमन्त्रण गर्न सकिने।

क) स्थानीय तहको बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम रहनेछ।

१) आवश्यकता अनुसार स्थानीय तहबाट खरिद हुने उपकरणहरूको मागको आधारमा उपकरणहरूको प्रकृति तथा प्रविधिको छनोट गरी खरिद गर्ने निकायलाई सिफारिस गर्ने।

२) बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित क्रियाकलापहरू कार्यान्वयन गर्न प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय तहसँग समन्वय तथा सहकार्य गर्ने।

३) स्थानीय तह अन्तर्गत बायोमेडिकल उपकरणको खरिद तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यकता अनुसार प्राविधिक सहयोग दिने।

४) स्थानीय तह मातहत स्वास्थ्य संस्थाहरूका उपकरणहरूको संचालन अवस्थाको नियमित अनुगमन गर्ने र पृष्ठपोषण दिने। प्राप्त अद्यावधिक प्रतिवेदनको विश्लेशन गरी मागका आधारमा आवश्यकता अनुसार स्थानान्तरण गर्ने / गराउने।

(४) स्वास्थ्य संस्था स्तरीय बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति

१	स्वास्थ्य संस्था प्रमुख	संयोजक
२	स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत बायोमेडिकल इन्जिनियर / टेक्निसियन वा मर्मतसम्भार को जिम्मेवारी बोकेको व्यक्ति	सदस्य
३	सम्बन्धित विभागको विशेषज्ञ	सदस्य

४	बायोमेडिकल इकाई / मर्मत शाखा प्रमुख	सदस्य सचिव

आवश्यकता अनुसार विषयविज्ञ आमन्त्रण गर्न सकिने।

क) स्वास्थ्य संस्था स्तरीय बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम रहनेछ।

१) स्वास्थ्य संस्थाबाट खरिद हुने उपकरणहरूको मागको आधारमा उपकरणहरूको प्रकृति तथा प्रविधिको छनोट गरी खरिद गर्ने निकायलाई सिफारिस गर्ने।

२) स्वास्थ्य संस्थामा रहेका बायोमेडिकल उपकरणहरूको अद्यावधिक विवरण नियमित रूपमा बिश्लेषण गर्ने तथा सोही अनुसारको कार्ययोजना तयार गर्ने।

३) खरिद गर्नुपर्ने उपकरणहरूको अध्ययन, प्रविधि छनोटका लागि योजना तर्जुमा गरी खरिद गर्ने निकाय वा तालुक निकायसँग समन्वय गर्ने।

४) खरिद भई आएका वा पहिलेदेखि नै सञ्चालनमा रहेका उपकरणहरूको जडान, मर्मत सम्भारको व्यवस्था तथा नियमित संचालनको सुनिश्चितता गर्ने।

५) डिकमिसनिङ तथा डिस्पोजल गर्नुपर्ने उपकरणहरूको पहिचान गरी सो सम्बन्धी आवश्यक कार्य गर्ने।

८५. अनुगमन तथा मूल्यांकनको कार्य अनुसूची १० वमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद –१७

विविध

८६. निर्देशिकाको परिमार्जनः

१) यस निर्देशिकालाई आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गर्न सकिनेछ।

८७. प्रचलित कानुन बमोजिम हुनेः

१) यस निर्देशिकामा उल्लेखित कुनैपनि विषय प्रचलित ऐन, नीति, नियमसँग बाझिन गएमा मौजुदा ऐन, नीति, नियममा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ।

अनुसूची १

(परिच्छेद ८ को दफा ३७ सँग सम्बन्धित)

COMMISSIONING/TESTING PROCEDURES

(नमूना को लागि)

(See manuals and relevant technical standards for elaboration concerning specific equipment as required. To be filled by a member of the Commissioning Team.)

1. ELECTRICAL INTEGRITY TESTS

Undertaken by:
Witnessed by:

- **Name: ______**
- **Position: ______**
- **Date: ______**

प्रश्न (Question)	छ/ठिक छ (Yes/Done)	छैन/ठिक छैन (No/Not Done)	सच्याइएको (लागू भएको खण्डमा) Corrected (if applicable)
केबल र प्लगहरु ठिक छन्? (Are cables and plugs intact?)			
केबलको कलर कोड सहि तरिकाले जोडिएको छ? (Is cable color code correctly connected?)			
कनेक्टरहरु ठिक अवस्थामा छन्? (Are connectors intact?)			
फ्युजहरु ठिक छन्? (Are the fuses correct?)			
उपकरण सुरक्षा सहि छ? Is equipment protection correct?			
भोल्टेजको सेटिङ सहि छ? (Is voltage setting correct?)			
अर्थिङको टर्मिनल छ? (Is there an earth terminal?)			

Electrical Measurements with Safety Tester

प्रश्न *(Question)*	छ/ठिक छ *(Yes/Done)*	छैन/ठिक छैन *(No/Not Done)*	सच्याइएको (लागू भएको खण्डमा) *Corrected (if applicable)*
सुरक्षात्मक अर्थिङ कन्टिन्युटी सहि छ? *(Is protective earth continuity correct?)*			
इन्सुलेसन रेजिस्टेन्स सहि छ? *(Is insulation resistance correct?)*			
लिकेज करेन्ट ठिक छ? *(Are the leakage currents correct?)*			
भोल्टेज मापन सहि छ? *(Is the voltage measurement correct?)*			

प्रतिक्रिया *(Comments)*:

2. MECHANICAL INTEGRITY TESTS

Undertaken by:
Witnessed by:

- **Name: ______**
- **Position: ______**

प्रश्न *(Question)*	छ/ठिक छ *(Yes/Done)*	छैन/ठिक छैन *(No/Not Done)*	सच्याइएको (लागू भएको खण्डमा) *Corrected (if applicable)*
नब र स्विचहरु ठिक छन्? *(Are knobs and switches intact?)*			
पांग्रा/क्यास्टरहरु चल्छन्? *(Do the wheels/castors move?)*			
ह्यान्डलहरु ठिक छन्? *(Are the handles intact?)*			
मेकानिकल मुभमेन्टहरु ठिक छन्? *(Are the mechanical movements okay?)*			

प्रतिक्रिया *(Comments)*:

GAS INTEGRITY TESTS

Undertaken by:
Witnessed by:

- **Name: ______**
- **Position: ______**

प्रश्न *(Question)*	छ/ठिक छ ***(Yes/Done)***	छैन/ठिक छैन ***(No/Not Done)***	सच्याइएको (लागू भएको खण्डमा) ***Corrected (if applicable)***
सिलिन्डरहरु भरिएका छन्? ***(Are the cylinders full?)***			
उपयुक्त गेजहरु उपलब्ध छन्? ***(Are appropriate gauges available?)***			
सिलिन्डरको साँचो छ? ***(Is there a cylinder key?)***			
प्रेसरको रिडिङ सहि छ? ***(Is the pressure reading correct?)***			
सिलिन्डरको कलर कोड सहि छ? ***(Is the cylinder color code correct?)***			
होज र फिटिंगहरु सहि छन्? ***(Are the hoses and fittings correct?)***			
सिस्टमबाट केहि चुहावट भइरहेको छ? ***(Is the system leaking?)***			

प्रतिक्रिया ***(Comments)***:

3. RADIATION INTEGRITY TESTS

Undertaken by:
Witnessed by:

- **Name: ______**
- **Position: ______**

प्रश्न *(Question)*	छ/ठिक छ	छैन/ठिक छैन	सच्याइएको (लागू भएको

	(Yes/Done)	*(No/Not Done)*	खण्डमा) ***Corrected (if applicable)***
kV क्य क्यालिब्रेसन सहि छ**?** ***(Is the kV calibration correct?)***			
mAs सहि रुपमा क्यालिब्रेट गरिएको छ**?** ***(Is the mAs calibrated correctly?)***			
लाइन भोल्टेज कम्पेन्सेसन गरिएको थियो? ***(Was the line voltage compensation performed?)***			
एक्सपोजर टेस्ट गरिएको थियो**?** ***(Was the exposure test correct?)***			
स्टेप वेज टेस्टका नतिजाहरु सहि थिए? ***(Were the step wedge test results correct?)***			
साना र ठुला फोकस क्यालिब्रेसनहरु गरिएका थिए? ***(Were the small and large focus calibrations done?)***			

प्रतिक्रिया ***(Comments)*:**

4. PERFORMANCE TESTS

(See manuals for manufacturer's recommendations)

Undertaken by:
Witnessed by:

- **Name: ______**
- **Position: ______**

Question	Yes/Done	No/Not Done	Corrected (if applicable)
फङ्क्सन भेरिफिकेसन टेस्टहरु सहि छन्? *(Are the function verification tests correct?)*			
उपकरणको क्यलिब्रेसन स्वीकार्य छ? *(Is the equipment calibration acceptable?)*			

प्रतिक्रिया ***(Comments)*:**

FAULT REPORT

उपकरण वा सेवाहरुमा कुनैपनि कमि-कमजोरी भए, वर्णन गर्नुहोला।

(Describe any shortcomings with the equipment or services provided)

Name: ______
Signature: ______
Date: ______

अनुसूची २

(परिच्छेद ११ दफा ५५ सँग सम्बन्धित)

उपकरण मर्मत अनुरोध फारम

.... सरकार
.... मन्त्रालय
.... (कार्यालयको नाम)
.... (स्थान)

फारम नं..................
मितिः

श्री...

त्यस अस्पताल/संस्थाबाट उपकरण मर्मतका लागि निम्न उपकरण र त्यसमा प्रयोग भएका सामानहरू पठाईएको छ।

क्र.सं.	उपकरण आई. डि. नं. (EIN)	उपकरण विवरण	परिमाण	मोडेल	सिरियल नं.

अतिरिक्त सामग्रीहरू (Accessories)		
क्र.सं.	विवरण	परिमाण

मर्मतकर्ताको तर्फबाट पठाउनेकोः
दस्तखतः
नामः
पदः
सम्पर्क नं.
मितिः

संस्थाको तर्फबाट बुझिलिनेकोः
दस्तखतः
नामः
पदः
सम्पर्क नं.
मितिः

अनुसूची ३

(परिच्छेद ११ दफा ५५ सँग सम्बन्धित)

उपकरण मर्मतका लागि प्राप्ति फारम

.... सरकार

.... मन्त्रालय

.... (कार्यालयको नाम)

.... (स्थान)

फारम नं..................

श्री........................

त्यस अस्पताल/स्वास्थ्य संस्थाबाट मर्मतका लागि पठाईएका निम्न वमोजिमका उपकरण र त्यसमा प्रयोग हुने सामानहरू यस बायोमेडिकल कार्यशालामा प्राप्त भयो।

क्र.सं.	उपकरण आई. डि. नं. (EIN)	उपकरण विवरण	परिमाण	मोडेल	सिरियल नं.

सहायक सामग्रीहरू (Accessories)		
क्र.सं.	विवरण	परिमाण

कार्यालयको तर्फबाटः
दस्तखतः
प्राप्त गर्नेको नामः
पदः
सम्पर्क नं.
मितिः

स्वास्थ्य संस्थाको तर्फबाटः
दस्तखतः
ल्याउनेको नामः
पदः
सम्पर्क नं.
मितिः

नोटः उपकरण प्राप्त गर्ने निकायले यो फारम दुई प्रति भर्नुपर्नेछ र एक प्रति प्रमाणित गरी प्रेषित गर्ने निकायमा पठाउनु पर्नेछ। त्यसै गरी उपरकरण पठाउने निकायले यस फारमलाई प्रमाणित गरी आफ्नो कार्यालयमा अभिलेखिकरण गरी राख्नुपर्नेछ।

अनुसूची ४

(परिच्छेद ११ दफा ५५ सँग सम्बन्धित)

उपकरण मर्मत सम्बन्धी विस्तृत विवरण फारम

.... सरकार
.... मन्त्रालय
.... (कार्यालयको नाम)
.... (स्थान)

फारम नं...................

मर्मतको लागि उपकरण पठाएको संस्थाको विवरणः मितिः

उपकरण मर्मतका लागि अनुरोध फारम नं....................................

क्र.सं.	उपकरण आई. डि. नं. (EIN)	उपकरण विवरण	परिमाण	मोडेल	सिरियल नं.

उपकरणको विवरणः

Operation Voltage.......................Current.......................Power....................

मर्मत पूर्व अवस्थाः
मुख्य समस्याः
मर्मत विवरणः
मर्मत पश्चातको अवस्थाः

मर्मत गर्ने प्राविधिकको:
दस्तखतः
नामः
पदः
सम्पर्क नं.
मितिः

ल्याउनेको नामः
दस्तखतः
नामः
पदः
सम्पर्क नं.
मितिः

अनुसूची ५

(परिच्छेद ११ दफा ५५ सँग सम्बन्धित)

मर्मत भएका उपकरण प्रेषण (Dispatch) फारम

……………………. सरकार

……………………. मन्त्रालय

……………………. (कार्यालयको नाम)

……………………. (स्थान)

फारम नं.………………

मितिः

श्री……………………………………………

त्यस अस्पताल/संस्थाबाट उपकरण मर्मतका लागि पठाईएका अनुसूची १ को फारम नं.……. वमोजिमका निम्न उपकरण र त्यसमा प्रयोग भएका सामानहरू फिर्ता पठाईएको छ।

क्र.सं.	उपकरण आई. डि. नं. (EIN)	उपकरण विवरण	परिमाण	मोडेल	सिरियल नं.

सहायक सामग्रीहरू (Accessories)		
क्र.सं.	विवरण	परिमाण

मर्मतकर्ताको तर्फबाट पठाउनेकोः

दस्तखतः

नामः

पदः

सम्पर्क नं.

मितिः

संस्थाको तर्फबाट बुझिलिनेकोः

दस्तखतः

नामः

पदः

सम्पर्क नं.

मितिः

अनुसूची ६

(परिच्छेद ११ को दफा ५६ सँग सम्बन्धित)

Preventive Maintenance Checklist

(नमूना को लागि)

Ministry of Health and Population Department of Health Services ………………………… Hospital			Biomedical/Maintenance Department
PREVENTIVE MAINTENANCE (PM) CHECKLIST			
Unit / Block Name:			Department:
Equipment Description:			
Equipment ID/Code:	Manufacturer:		
Model No.:	Serial No.:		
PM Date:	Next PM date:		Job No:
Remarks:			

**PM is scheduled according to the operation manual or prepares your PM schedule yourself.*

1	Inspection	To Do	Done	Comments/Remarks
1.1	Chassis / Housing	Check/Clean		
1.2	Mount / Fasteners	Check/Clean		
1.3	Strain Reliefs	Check/Clean		
1.4	AC Plug / Receptacles	Check/Clean		
1.5	Line Cord	Check/Clean		
1.6	Controls / Switches	Check/Clean		
1.7	Fuse	Check/Replace		
1.8	Fittings / Connectors	Check/Clean		
1.9	Filters	Check/Clean		
1.10	Battery	Check		
1.11	Indicators / Display	Check/Clean		
1.12	Alarms / Interlocks	Check/Clean		
1.13	Audible Signals	Check		
1.14	Labeling	Check/Clean		
1.15	Accessories	Check/Clean/Replace		
1.16	Casters / Breaks	Check/Clean		
1.17				

2	Quantitative Tests	To do / Ref Value	Done/Value	Comments/Remarks
2.1	Grounding Resistance	≤ 0.5 Ω	________Ω	
2.2	Leakage Current	≤ 500 µA (0.5 mA)	_____ µA (____mA)	
2.3	Chassis µA	≤ 500 µA (0.5 mA)	_____ µA (____mA)	
2.4	Ground	Check (≤ 0.5 Ω)	________Ω	
2.5	Solenoid Valve	Check/Clean/Replace		
2.6				

3.	Preventive Maintenance	Check	Description and Comments
3.1	Clean		
3.2	Calibrate		
3.3	Adjust		

Used Spare Parts -

S. N.	Description	Spare Parts cost.

Additional comments/Recommendations:

Attending Technician/Engineer
Signature: ________________
Name: ____________________
Designation: ______________
Date: _____________________

HOD/Department In-charge
Signature: ________________
Name: ____________________
Designation: ______________
Date: _____________________

Supervisor/Manager
Signature: ________________
Name: ____________________
Designation: ______________
Date: _____________________

Preventive Maintenance Checklist

(नमूना को लागि)

Ministry of Health and Population Department of Health Services ………………………….. Hospital		Biomedical/Maintenance Department
PREVENTIVE MAINTENANCE (PM) CHECKLIST		
Unit / Block Name:		Department:
Equipment Description:	**Oxygen concentrator**	
Equipment ID/Code:	Manufacturer:	
Model No.:	Serial No.:	
PM Date:	Next PM date:	Job No:
Remarks:		

**PM is scheduled according to the operation manual or prepares your PM schedule yourself.*

1	Inspection	To Do	Done	Comments/Remarks
1.1	Chassis / Housing	Check/Clean		
1.2	Mount / Fasteners	Check/Clean		
1.3	Strain Reliefs	Check/Clean		
1.4	AC Plug / Receptacles	Check/Clean		
1.5	Line Cord	Check/Clean		
1.6	Controls / Switches	Check/Clean		
1.7	Fuse	Check/Replace		
1.8	Flow Meter	Check/Clean		
1.9	Humidifier Bottle	Check/Clean		
1.10	Oxygen Mask	Check/Clean		
1.11	Fittings / Connectors	Check/Clean		
1.12	Filters	Check/Clean		
1.13	Battery	Check		
1.14	Indicators / Display	Check/Clean		
1.15	Alarms / Interlocks	Check/Clean		
1.16	Audible Signals	Check		
1.17	Labeling	Check/Clean		
1.18	Accessories	Check/Clean/Replace		
1.19	Casters / Breaks	Check/Clean		
1.20	Cycle and pause	Check		
1.21	Oxygen percentage	Check		
1.22	Compressor Mounting	Check/Clean		

2	Quantitative Tests	To do / Ref Value	Done/Value	Comments/Remarks
2.1	Grounding Resistance	≤ 0.5 Ω	________Ω	
2.2	Leakage Current	≤ 500 µA (0.5 mA)	____ µA (___mA)	
2.3	Chassis µA	≤ 500 µA (0.5 mA)	____ µA (___mA)	
2.4	Ground	Check (≤ 0.5 Ω)	________Ω	
2.5	Compressor Pressure	20–30 psi (1.4–2.1 bar)	_____ psi (____ bar)	
2.6	Solenoid Valve	Check/Clean/Replace		
2.7	Cycle	Check as per model	____ seconds/phase	
2.8	Zeolite Cylinder	Check/Clean/Replace		
2.9	Reservoir Tank	Check/Clean		
2.10	Interchange pauses	0.5 to 2 seconds	_____ seconds	
2.11	Output pressure	5–10 psi (0.34–0.7 bar)	____ psi (___ bar)	
2.12	Output O_2 flow	Check flow in Liter/min (Purity: >85%)	_____ l/min Purity: _____ %	

3.	Preventive Maintenance	Check	Description and Comments
3.1	Clean		
3.2	Calibrate		
3.3	Adjust		

Used Spare Parts -

S. N.	Description	Spare Parts cost.

Additional comments/Recommendations:

Attending Technician/Engineer
Signature: ___________________
Name: ______________________
Designation: ________________
Date: _______________________

HOD/Department In-charge
Signature: ___________________
Name: ______________________
Designation: ________________
Date: _______________________

Supervisor/Manager
Signature: ___________________
Name: ______________________
Designation: ________________
Date: _______________________

अनुसूची ७

(परिच्छेद ११ को दफा ५७ सँग सम्बन्धित)

Corrective Maintenance Job-Card

(नमूना को लागि)

Ministry of Health and Population Department of Health Services ………………………… Hospital			Biomedical/Maintenance Department
CORRECTIVE MAINTENANCE (CM) JOBCARD			
Unit / Block Name:			Department:
Equipment Description:			
Equipment ID/Code:	Manufacturer:		
Model No.:	Serial No.:		
CM Date:			Job No:
Complaint details:			

Diagnosis & Repair log	

Diagnosed problem	
Probable cause	

Remarks	

SN	Spares descriptors (used)	Qty	unit	Spare part cost
1				
2				
3				
4				
5				

Old Spares handed over to: ______________________	**Equipment status after CM: ____________________________**
Reason, if equipment not working:	

Attending Technician/Engineer
Signature: __________________
Name: _____________________
Designation: ________________
Date: _______________________

HOD/Department In-charge
Signature: __________________
Name: _____________________
Designation: ________________
Date: _______________________

Supervisor/Manager
Signature: __________________
Name: _____________________
Designation: ________________
Date: _______________________

अनुसूची ८

(परिच्छेद १२ को दफा ६४ सँग सम्बन्धित)

Biomedical Equipment Inventory Recording Format
(बायोमेडिकल उपकरण सूची अभिलेखन ढांचा)

(नमूना को लागि)

1. General Information (सामान्य जानकारी)

- **Institution Name (संस्थाको नाम):**
- **Department/Unit (विभाग/इकाई):**
- **Block (ब्लक):**
- **Room No. (कोठा नं.):**
- **Date of Entry (दर्ता मिति):**

2. Equipment Details (उपकरण विवरण)

Field Name (क्षेत्र नाम)	**Description (विवरण)**
Equipment ID/Code (उपकरण ID/कोड)	उपकरणको अद्वितीय पहिचान कोड
Equipment Name (उपकरण नाम)	उपकरणको आधिकारिक नाम
Manufacturer (निर्माता)	उत्पादन गर्ने कम्पनीको नाम
Model Number (मोडेल नम्बर)	उपकरणको मोडेल नम्बर
Serial Number (सिरियल नम्बर)	निर्माता द्वारा प्रदान गरिएको विशेष नम्बर
Year of Manufacture (उत्पादन वर्ष)	उपकरण उत्पादन भएको वर्ष
Country of Origin (मूल देश)	उपकरण उत्पादन भएको देश
Classification (श्रेणी)	उपकरण प्रकार (जाँच, उपचार, निगरानी आदि)

3. Procurement & Financial Details (खरिद र वित्तीय विवरण)

Field Name (क्षेत्र नाम)	Description (विवरण)
Date of Purchase (खरिद मिति)	उपकरण खरिद गरिएको मिति
Source of Funding (कोषको स्रोत)	सरकारी, दाता, अस्पताल बजेट, आदि
Supplier/Vendor (आपूर्तिकर्ता/विक्रेता)	उपकरण आपूर्ति गर्ने संस्था
Procurement Cost (खरिद लागत)	मूल्य (NPR/USD)
Warranty Period (वारंटी अवधि)	ग्यारेन्टी अवधि
Contract Details (सम्झौता विवरण)	सेवा सम्झौता विवरण (यदि लागू भएमा)

4. Installation & Commissioning (स्थापना र चालु प्रक्रिया)

Field Name (क्षेत्र नाम)	Description (विवरण)
Date of Installation (स्थापना मिति)	स्थापना भएको मिति
Installed By (स्थापना गर्ने व्यक्ति/संस्था)	उपकरण स्थापना गर्ने संस्था वा प्राविधिक
Location of Installation (स्थापना स्थान)	कुन विभाग, वार्ड, कोठामा स्थापना गरीयो
Acceptance Testing Status (स्वीकृति परीक्षण स्थिति)	पास/फेल, अन्य टिप्पणी

5. Operational & Maintenance Information (सञ्चालन र मर्मत विवरण)

Field Name (क्षेत्र नाम)	Description (विवरण)
Current Status (हालको स्थिति)	(सञ्चालनमा, मर्मत हुँदै, बिग्रिएको, निष्क्रिय)
Last Maintenance Date (अन्तिम मर्मत मिति)	पछिल्लो सेवा मिति
Next Scheduled Maintenance (अर्को निर्धारित मर्मत मिति)	अगाडि तोकिएको मर्मत समय
Responsible Technician	उपकरण हेर्ने प्राविधिकको नाम

Field Name (क्षेत्र नाम)	**Description** (विवरण)
(जिम्मेवार प्राविधिक)	
Service Provider (सेवा प्रदायक)	आन्तरिक वा बाह्य मर्मत प्रदायक
Spare Parts Required? (स्पेयर पार्ट्स आवश्यक?)	हो/होइन, विवरण
Operating Manual Availability (सञ्चालन पुस्तिका उपलब्धता)	हो/होइन

6. Decommissioning (डिकमिसनिङ प्रक्रिया) *(यदि लागू भएमा)*

Field Name (क्षेत्र नाम)	**Description** (विवरण)
Date of Decommissioning (डिकमिसनिङ मिति)	उपकरण हटाइएको मिति
Reason for Decommissioning (डिकमिसनिङको कारण)	पुरानो, मर्मत सम्भव छैन, आदि
Method of Disposal (डिस्पोजल विधि)	दान, रिसाइकल, नष्ट गरिएको आदि
Approval Authority (स्वीकृति अधिकारी)	स्वीकृति दिने व्यक्ति/पद

7. Remarks & Additional Notes (टिप्पणी र अन्य विवरण)

- उपकरण प्रयोग, बिग्रिएको विवरण, अद्यावधिक तथ्यांक इत्यादि।

Name: ______　　　　**Date: ______**

अनुसूची ९

(परिच्छेद १३ को दफा ६९ सँग सम्बन्धित)

डिकमिसनिङ (Decommissioning) फारम

.... सरकार

.... मन्त्रालय

.... (कार्यालयको नाम)

.... (स्थान)

मितिः.................

उपकरणको नामः

उत्पादकको नामः

उपकरणको ब्रान्ड/मोडेलः

उत्पादन भएको देशः

उपकरणको सि.नं.

उपकरणको इन्भेन्टरी नं.

उत्पादन मितिः

स्वास्थ्य संस्थामा दाखिला भएको मितिः

जडान भएको मितिः

खारेज/अवकाश/निष्पादन गर्नुपर्ने कारणः

खारेज/अवकाश/निष्पादन प्रमाणित गर्न आवश्यक संलग्न प्रमाणहरुः

सिफारिस गर्ने कर्मचारिकोः	**प्रमाणित गर्ने कर्मचारीकोः**
दस्तखतः	**दस्तखतः**
नामः	**नामः**
पदः	**पदः**
मितिः	**मितिः**

अनुसूची १०

(परिच्छेद १६ को दफा ८५ सँग सम्बन्धित)

Biomedical Equipment Management Cycle Monitoring & Evaluation Form
(बायोमेडिकल उपकरण व्यवस्थापन चक्र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन फारम)
(नमूना को लागि)

Form No. (फारम नं.): ___________________ **Date (मिति):** _____________________

Facility Name (स्वास्थ्य संस्था): ________________________	**Province (प्रदेश):** ________________________
Evaluator's Name (मूल्याङ्कनकर्ता): ________________________	**Designation (पद):** ________________________

1. Procurement & Planning (खरिद तथा योजना निर्माण)

Monitoring Area (अनुगमन क्षेत्र)	Indicators (सूचकहरु)	Assessment Criteria (मूल्याङ्कन मापदण्ड)	Status (स्थित) (✗/✓)	Remarks/Recommendations (कैफियत/सिफारिसहरु)
Equipment needs assessment conducted? (उपकरण आवश्यकताको मूल्याङ्कन गरिएको छ?)	Yes/No (छ/छैन)	Needs documented before procurement? (खरिद अघि आवश्यकताहरू दस्तावेजीकरण गरिएको छ?)		
Compliance with procurement regulations? (खरिद नियमहरूको पालना गरिएको छ)(	Yes/No (छ/छैन)	Adherence to Public Procurement Act? (सार्वजनिक खरिद ऐन अनुरूप छ?)		
Availability of procurement records? (खरिद अभिलेख उपलब्ध छ?	Yes/No (छ/छैन)	Proper documentation maintained? (सही कागजी प्रक्रिया पालना गरिएको छ?)		

2. Installation & Commissioning (जडान र सञ्चालन)

Monitoring Area (अनुगमन क्षेत्र)	Indicators (सूचकहरू)	Assessment Criteria (मूल्याङ्कन	Status (स्थित)	Remarks/Recommendations (कैफियत/सिफारिसहरु)

		मापदण्ड)	(X/✓)	
Equipment installed as per manufacturer's guidelines? (निर्माणकर्ताको निर्देशिकाअनुसार उपकरण जडान गरिएको छ?)	Yes/No (छ/छैन)	Installation verified by technician? (प्राविधिकले जडान प्रमाणीकरण गरेको छ?)		
Acceptance testing conducted before use? (प्रयोग गर्नु अघि स्वीकृति परीक्षण गरिएको छ?)	Yes/No (छ/छैन)	Testing report available? (परीक्षण प्रतिवेदन उपलब्ध छ?)		
Compliance with safety regulations? (सुरक्षा मापदण्डहरू पालना गरिएको छ?)	Yes/No (छ/छैन)	Meets electrical & operational safety standards? (विद्युत् र सञ्चालन सुरक्षाका मापदण्डहरू पूरा गरिएको छ?)		

3. Operation & Utilization (सञ्चालन र उपयोग)

Monitoring Area (अनुगमन क्षेत्र)	Indicators (सूचकहरू)	Assessment Criteria (मूल्याङ्कन मापदण्ड)	Status (स्थित) (X/✓)	Remarks/Recommendations (कैफियत/सिफारिसहरु)
Availability of trained operators? (तालिम प्राप्त सञ्चालनकर्ताहरूको उपलब्धता छ?)	% of trained staff (तालिम प्राप्त कर्मचारीको प्रतिशत(	Users trained on operation? (उपकरण सञ्चालन गर्न प्रयोगकर्ताहरू प्रशिक्षित छन्?)		
Utilization of equipment (उपकरणको उपयोग)	Frequency of use (प्रयोगको नियमितता)	Used regularly for intended purpose? (लक्ष्यअनुसार उपकरण नियमित रूपमा प्रयोग भइरहेको छ?)		
Preventive maintenance schedule followed (रोकथामात्मक मर्मत	Yes/No (छ/छैन)	Routine maintenance records available? (नियमित मर्मत		

योजना पालना गरिएको छ?)		अभिलेख उपलब्ध छ?)		

4. Maintenance & Repair (मर्मत र सुधार)

Monitoring Area (अनुगमन क्षेत्र)	Indicators (सूचकहरू)	Assessment Criteria (मूल्याङ्कन मापदण्ड)	Status (स्थित) (✗/✓)	Remarks/Recommendations (कैफियत/सिफारिसहरु)
Availability of maintenance plan (मर्मत योजना उपलब्ध छ?)	Yes/No (छ/छैन)	Facility has an approved maintenance schedule? (स्वीकृति मर्मत तालिका छ?)		
Downtime of equipment (उपकरण सञ्चालन अवरोध)	Days/Weeks (दिन/हप्ता)	Average duration of non-functional state? (नचल्ने अवस्थामा रहने औसत अवधि?)		
Availability of spare parts (स्पेयर पार्ट्स उपलब्धता)	Yes/No (छ/छैन)	Spare parts stocked for critical equipment? (महत्वपूर्ण उपकरणका लागि स्पेयर पार्ट्स भण्डारण गरिएको छ?)		

5. Decommissioning (डिकमिसनिङ)

Monitoring Area (अनुगमन क्षेत्र)	Indicators (सूचकहरू)	Assessment Criteria (मूल्याङ्कन मापदण्ड)	Status (स्थित) (✗/✓)	Remarks/Recommendations (कैफियत/सिफारिसहरु)
Process for decommissioning available (डिकमिसनिङ प्रक्रिया उपलब्ध छ)	Yes/No (छ/छैन)	Clear guidelines for equipment decommission exist? (उपकरण डिकमिसनका लागि स्पष्ट निर्देशिका छ?)		
Environmentally safe disposal practiced (पर्यावरणमैत्री डिस्पोजल गरिएको छ)	Yes/No (छ/छैन)	Disposal follows environmental regulations? (पर्यावरण मापदण्डहरू पालना गरिएको छ?)		
Proper documentation for decommissioned equipment (डिकमिसन	Yes/No (छ/छैन)	Records of decommissioned equipment available? (डिकमिसन		

गरिएका उपकरणहरूको उचित अभिलेख छ)		गरिएका उपकरणहरूको अभिलेख राखिएको छ?)		

6. Overall Compliance & Documentation (समग्र अनुपालन र अभिलेख)

Monitoring Area (अनुगमन क्षेत्र)	**Indicators (सूचकहरू)**	**Assessment Criteria (मूल्याङ्कन मापदण्ड)**	**Status (स्थित) (✗/✓)**	**Remarks/Recommendations (कैफियत/सिफारिसहरु)**
Biomedical Equipment Inventory maintained (बायोमेडिकल उपकरण सूची अद्यावधिक छ)	Yes/No (छ/छैन)	Complete list of equipment updated? (उपकरणहरूको सूची अद्यावधिक गरिएको छ?)		
Equipment lifecycle tracked (उपकरण जीवनचक्र ट्र्याक गरिएको छ)	Yes/No (छ/छैन)	Monitoring from procurement to disposal? (खरिददेखि डिस्पोजलसम्म अनुगमन गरिएको छ?)		
Reporting & feedback mechanisms in place (रिपोर्टिङ र प्रतिक्रिया संयन्त्र उपलब्ध छ)	Yes/No (छ/छैन)	System for reporting faults/issues? (समस्या रिपोर्टिङ प्रणाली छ?)		

7. Financial Component (वित्तीय पक्ष)

Description (विवरण)	**Estimated Budget (अनुमानीत बजेट)**	**Actual Expenditure (वास्तविक खर्च)**	**Source of Fund (आर्थिक स्रोत)**	**Variance (घट-बढ)**	**Remarks (कैफियत)**
Equipment Procurement (उपकरण खरिद)	रु. __________	रु. __________	__________	रु.________	
Transportation & Installation (ढुवानी र जडान)	रु. __________	रु. __________	__________	रु ._______	
Maintenance & Servicing (मर्मत र	रु. __________	रु. __________	__________	रु ._______	

सर्भिसिङ)					
Calibration & Testing (क्यालिब्रेसन र परीक्षण)	रु . __________	रु . __________	__________	रु ._______	
Other Costs (अन्य खर्चहरू)	रु . __________	रु . __________	__________	रु ._______	

Overall Summary & Recommendations (समग्र निचोड र सिफारिसहरू):

Key Findings (मुख्य निष्कर्षहरू):
Corrective Actions Needed (सुधार आवश्यक क्षेत्रहरू):
Follow-up Plan (पछिल्लो कार्य योजना):

Evaluator's Signature (मूल्याङ्कनकर्ताको सहि): ______________________________

धन्यवाद ज्ञापन

निर्देशिका मुख्य लेखन समूह

- डा. प्रकाश ज्ञवाली, शाखा प्रमुख, पूर्वाधार विकास शाखा – संयोजक
- डा. अनु शाक्य – पूर्व शाखा प्रमुख, पूर्वाधार विकास शाखा तथा संयोजक
- श्री आशुतोष श्रेष्ठ – निमित्त शाखा प्रमुख, पूर्वाधार विकास शाखा तथा संयोजक
- ब. न. प्र. दुर्गा बज्जाडे, वीर अस्पताल/स्वास्थ्य विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान – सदस्य
- का. अ. सिता घिमिरे, स्वास्थ्य सेवा विभाग – सदस्य
- ई. सुरेश महर्जन, राष्ट्रिय ट्रमा सेन्टर – सदस्य
- ई. प्रनिश प्रधान, उपचारात्मक महाशाखा – सदस्य
- ई. समृद्ध राणा, विश्व स्वास्थ्य संगठन – सदस्य
- ई. सोनु श्रेष्ठ, विश्व स्वास्थ्य संगठन – सदस्य
- ई. सागर सिं ठकुरी, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र – सदस्य
- डा. अल्का आचार्य, पुर्वाञ्चल विश्वविद्यालय – सदस्य

प्राविधिक कार्य समुह

- महानिर्देशक, स्वास्थ्य सेवा विभाग – संरक्षक
- निर्देशक, व्यवस्थापन महाशाखा – अध्यक्ष
- शाखा प्रमुख, आपूर्ति व्यवस्थापन शाखा – सदस्य
- शाखा प्रमुख, एकिकृत स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन शाखा – सदस्य
- शाखा प्रमुख, वातावरणीय स्वास्थ्य तथा स्वास्थ्यजन्य फोहरमैला व्यवस्थापन शाखा – सदस्य
- कानुन अधिकृत, स्वास्थ्य सेवा विभाग – सदस्य
- शाखा अधिकृत, पूर्वाधार विकास शाखा – सदस्य
- लेखा अधिकृत, आर्थिक प्रशासन शाखा – सदस्य
- कम्प्युटर अधिकृत, आपूर्ति व्यवस्थापन शाखा – सदस्य
- वायोमेडिकल इन्जिनियर, आपूर्ति व्यवस्थापन शाखा – सदस्य
- विश्व स्वास्थ्य संगठन – सदस्य
- पूर्वाधार विकास शाखा – सदस्य सचिव

योग्दानकर्ता

स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय

- डा. रोशन पोखरेल, सचिव
- श्री दिल्लीराम शर्मा, सचिव
- डा. सरोज शर्मा, प्रमुख – गुणस्तर मापन तथा नियमन महाशाखा
- श्री गोपि कृष्ण रेग्मी, उप सचिव
- श्री सुशील नेपाल, कम्प्युटर अधिकृत

स्वास्थ्य सेवा विभाग

- डा. पवन जुङ्ग रायामाझी, निर्देशक - व्यवस्थापन महाशाखा
- श्री मोहन प्रसाद कोइराला, , उप सचिव – स्वास्थ्य सेवा विभाग
- डा. विवेक कुमार लाल, निर्देशक – परिवार कल्याण महाशाखा
- श्री हिरा कुमारी निरौला, निर्देशक – नर्सिङ्ग तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा
- श्री हृतु पन्त, शाखा अधिकृत –एकिकृत स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन शाखा, स्वास्थ्य सेवा विभाग
- श्री कविता अर्याल, शाखा अधिकृत – नर्सिङ्ग तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा विभाग
- श्री भीम देवकोटा, प्रमुख आर्थिक नियन्त्रक – स्वास्थ्य सेवा विभाग
- डा. राहुल झा, मेडिकल अधिकृत – एपिडेमियोलोजी तथा रोग नियन्त्रण महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा विभाग
- श्री सीता घिमिरे, कानून अधिकृत – स्वास्थ्य सेवा विभाग
- श्री त्रिभुवन खनाल, लेखा – स्वास्थ्य सेवा विभाग
- श्री दीपक अधिकारी, वरिष्ठ जनस्वास्थ्य अधिकृत – स्वास्थ्य सेवा विभाग
- श्री उमा कुमारी रिजाल, नर्सिङ अधिकृत – व्यवस्थापन महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा विभाग
- श्री दयाकृष्ण पन्त, जनस्वास्थ्य अधिकृत – स्वास्थ्य सेवा विभाग
- श्री राम प्रसाद ओली, शाखा अधिकृत – स्वास्थ्य सेवा विभाग
- ई. गोपाल भट्टराई, इन्जिनियर – स्वास्थ्य सेवा विभाग
- श्री खुमानन्द ज्ञवाली, शाखा अधिकृत – स्वास्थ्य सेवा विभाग
- श्री शीतल बहादुर रावल, शाखा अधिकृत, स्वास्थ्य सेवा विभाग
- श्री मनिषा महर्जन, जनस्वास्थ्य अधिकृत – व्यवस्थापन महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा विभाग
- श्री कुबेर भण्डारी, कम्प्युटर अपरेटर – स्वास्थ्य सेवा विभाग
- श्री लक्ष्मी मरासिनी – नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा विभाग
- श्री तारा बहादुर कुँवर, बायोमेडिकल टेक्निसियन, स्वास्थ्य सेवा विभाग
- श्री सुरेश श्रेष्ठ, बायोमेडिकल उपकरण प्राविधिक टोली प्रमुख – राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र
- श्री मधुकर कुमार साह, शाखा अधिकृत – स्वास्थ्य सेवा विभाग

प्रादेशिक मन्त्रालय

- श्री लक्ष्मण खरेल, जनस्वास्थ्य अधिकृत – स्वास्थ्य मन्त्रालय कोशी

- डा. सव्यता पन्थी, जनस्वास्थ्य प्रशासक – स्वास्थ्य मन्त्रालय कोशी
- श्री राम विनय साह – स्वास्थ्य मन्त्रालय मधेश
- श्री भोला यादव, स्टोर अधिकृत – स्वास्थ्य निर्देशनालय मधेश
- श्री कुमार पोखरेल, अधिकृत – स्वास्थ्य मन्त्रालय बागमती
- श्री बुद्धिसागर अधिकारी – स्वास्थ्य मन्त्रालय गण्डकी
- डा. विनोद बिन्धु शर्मा, सचिव – स्वास्थ्य मन्त्रालय (गण्डकी)
- श्री महेश शर्मा, जनस्वास्थ्य अधिकृत – सामाजिक विकास मन्त्रालय कर्णाली
- डा. शंकर प्रसाद रिजाल, आयुर्वेद चिकित्सक – सामाजिक विकास मन्त्रालय कर्णाली
- श्री सुनिता शर्मा, जनस्वास्थ्य अधिकृत – सामाजिक विकास मन्त्रालय सुदूरपश्चिम
- श्री सन्तोष पाण्डे, जनस्वास्थ्य निरीक्षक – सामाजिक विकास मन्त्रालय सुदूरपश्चिम

प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्र

- ई. कुशल दाहाल, बायोमेडिकल इन्जिनियर – प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्र कोशी
- ई. बन्दना मिश्रा, बायोमेडिकल इन्जिनियर – प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्र मधेश
- डा. अर्जुन प्रसाद सापकोटा, निर्देशक – प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्र बागमती
- ई. नेल्सन महत, बायोमेडिकल इन्जिनियर – प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्र बागमती
- डा. रेखा पौडेल, निर्देशक – प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्र गण्डकी
- श्री अंकित कुँवर, बायोमेडिकल इन्जिनियर – प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्र गण्डकी
- ई. साधना मल्ल, बायोमेडिकल इन्जिनियर – प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्र गण्डकी
- श्री निशेष खतिवडा, बायोमेडिकल इन्जिनियर – प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्र गण्डकी
- ई. उमेश कुमार चौधरी, बायोमेडिकल इन्जिनियर – प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्र लुम्बिनी
- ई. दमन खड्का, बायोमेडिकल इन्जिनियर – प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्र कर्णाली
- श्री झनकराज ढुंगाना, निमित्त निर्देशक – प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्र, सुदूरपश्चिम
- ई. आशुतोष भण्डारी, बायोमेडिकल इन्जिनियर – प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्र सुदूरपश्चिम
- डा. राजेन्द्र कुमार गिरी, निमित्त निर्देशक – प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्र
- डा. शशी प्रसाद सुवेदी, निर्देशक – प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्र

स्वास्थ्य निर्देशनालय

- श्री मेरिना घिमिरे – स्वास्थ्य निर्देशनालय कोशी
- श्री सुभाष कार्की, फार्मेसी अधिकृत – स्वास्थ्य निर्देशनालय बागमती
- श्री खिम बहादुर खड्का, महानिर्देशक – स्वास्थ्य निर्देशनालय गण्डकी
- श्री ज्ञान बहादुर बीसी, जनस्वास्थ्य अधिकृत – स्वास्थ्य निर्देशनालय गण्डकी
- श्री संगीता तिवारी, जनस्वास्थ्य अधिकृत – स्वास्थ्य निर्देशनालय लुम्बिनी
- श्री गौरव राई, स्वास्थ्य निर्देशनालय – कर्णाली
- श्री उत्तम राज उपाध्याय, जनस्वास्थ्य निरीक्षक – स्वास्थ्य निर्देशनालय सुदूरपश्चिम

अस्पताल

- ई. गोविन्द मिश्रा, बायोमेडिकल इन्जिनियर – कोशी अस्पताल
- ई. शैलेन्द्र यादव, बायोमेडिकल इन्जिनियर – प्रदेश अस्पताल सिराहा
- श्री विष्णुमाया बन्जाडे, प्रमुख नर्सिङ अधिकृत – वीर अस्पताल
- ई. तुलसी खनाल, बायोमेडिकल इन्जिनियर – भरतपुर अस्पताल
- ई. रुपेश मिश्रा, बायोमेडिकल इन्जिनियर – बीपी कोइराला मेमोरियल क्यान्सर अस्पताल
- ई. रुशा आचार्य, बायोमेडिकल इन्जिनियर – त्रिवि शिक्षण अस्पताल (TUTH)
- ई. अमृत भण्डारी, बायोमेडिकल इन्जिनियर – परोपकार प्रसूति तथा स्त्रीरोग अस्पताल (PMWH)
- ई. स्वस्तिक केसी, बायोमेडिकल इन्जिनियर – पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान (PAHS)
- ई. सदीक्ष्या पौडेल, बायोमेडिकल इन्जिनियर – नेपाल प्रहरी अस्पताल
- ई. सुरेश महर्जन, बायोमेडिकल इन्जिनियर – राष्ट्रिय ट्रमा सेन्टर
- ई. सुदीप लामिछाने, बायोमेडिकल इन्जिनियर – पोखरा स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
- ई. जोबन शाह, बायोमेडिकल इन्जिनियर – लुम्बिनी प्रादेशिक अस्पताल
- ई. अर्जुन बहादुर सिंह, बायोमेडिकल इन्जिनियर – प्रदेश अस्पताल सुर्खेत
- ई. त्रियोगी चौधरी, बायोमेडिकल इन्जिनियर – सेती अस्पताल

नगरपालिका तथा नगर अस्पताल

- श्री माणिकचन्द्र भगत – रानी अस्पताल, विराटनगर महानगरपालिका
- श्री नारायण श्रेष्ठ – चन्द्रागिरि प्राथमिक अस्पताल
- श्री नाहर्नु फुर्वा दोर्जे – महालक्ष्मी नगरपालिका, ललितपुर
- श्री सूर्य बहादुर श्रेष्ठ – प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र धुलिखेल
- श्री सन्तोष कुँवर – टोखा नगरपालिका
- श्री श्रीधर सिग्देल – गोकर्णेश्वर सिटी अस्पताल
- श्री सुजा राई, बायोमेडिकल उपकरण प्राविधिक – काठमाडौं महानगरपालिका
- श्री उज्ज्वल थापा – ललितपुर महानगरपालिका
- श्री फूलदेव तिमिल्सिना – पोखरा महानगरपालिका
- श्री युवराज पाण्डे – बुटवल उपमहानगरपालिका
- श्री महोरा पोखरेल – नगर अस्पताल, सुर्खेत
- श्री कृष्ण बहादुर बोहरा – धनगढी उपमहानगरपालिका

विकास साझेदार

- डा. राजेश सम्भाजीराव पाण्डव, विश्व स्वास्थ्य संगठन प्रतिनिधि – विश्व स्वास्थ्य संगठन
- डा. एलिसन गोकोटानो, टोली प्रमुख – विश्व स्वास्थ्य संगठन
- डा. राजीव लालचन, फिल्ड मेडिकल अधिकृत – विश्व स्वास्थ्य संगठन
- श्री सिर्जना तिवारी, लेखा अधिकृत – महालेखा नियन्त्रक कार्यालय
- श्री विरोध कट्टेल, सूचना व्यवस्थापन सहयोगी – विश्व स्वास्थ्य संगठन

- डा. अर्पणा बीसी कलौनी – निक सिमन्स इन्स्टिच्युट
- डा. राकेश अयेर, प्राविधिक सहयोग संयोजक – एसियाली विकास बैंक

Supported By:

World Health Organization

Nepal